

Çingl

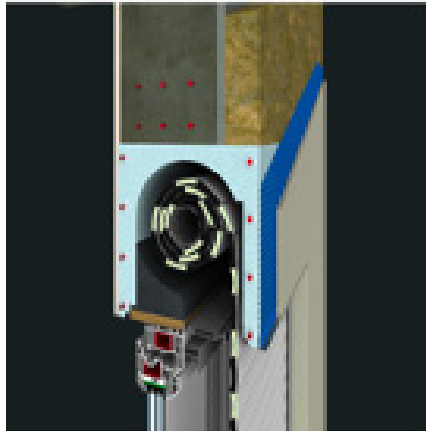
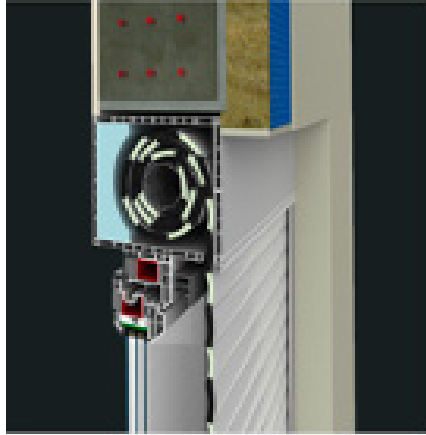
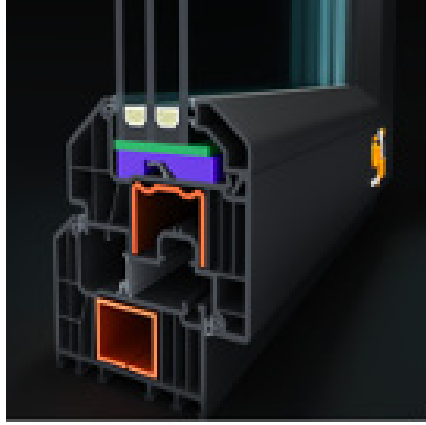
KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT DERGİSİ • YIL: 14 • SAYI: 88 • KASIM - ARALIK 2024

Kültür ve Turizm Bakanlığı dergimizin abonesidir

ISSN: 1309-7717

70 ₺

Özerpan
Cam-Pencere-Panjur

**TÜRKİYE'NİN
PVC PENCERE
ISICAM - PANJUR
ÜRETİM ÜSSÜ**

Yıldırım Beyazıt Mahallesi Arif Caddesi Ardıç Apt.
No: 9 Melikgazi / Kayseri

Tel : 0 352 224 86 96 - Fax : 0 352 224 86 36

www.ozerpan.com.tr

Çıngı

Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Kayseri Yazarlar Şairler ve Sanatçılar Derneği (KAYSADER) yayın organıdır.
(İki ayda bir yayınlanır)

ISSN: 1309-7717

KAYSADER ÇINGİ	*	YAZI DANIŞMA KURULU
Adına İmtiyaz Sahibi	*	Doç. Dr. Ahmet KAYASANDIK
Mustafa KIYAK	*	Abdullah AYATA
Yazı İşleri Müdürü	*	Duran TAMER
Yusuf DOĞDU	*	Kadir ACI
Genel Yayın Yönetmeni	*	Köksal AKÇALI
Şeyhmus ÇİÇEK	*	Mustafa ACAR
Halkla İlişkiler	*	Mustafa Ferit YILDIZ
İsmail KAYA	*	Dizgi, Mizanpaj
Reklam ve Tanıtım	*	Şeyhmus ÇİÇEK
Hanife KANTAR	*	

İletişim Adresi

cingidergisi@gmail.com

0 352 818 55 30 - 0 532 202 71 86

Yazışma Adresi

Cumhuriyet Mah. Mevlevi Cad. Cıncıklı İşhanı
Kat: 3/307 PK: 212 Melikgazi/KAYSERİ

Katkı İçin

Kayseri Yazarlar Şairler ve Sanatçılar Derneği
Ziraat Bankası Erciyes Şubesi
İBAN: TR37 0001 0019 9171 7391 6450 01

Baskı

Çağlayan Ofset Matbaacılık
Matbaacılar Sitesi 2 Blok No.: 30
tel. faks: 0 352 336 97 56
Kocasinan/KAYSERİ

Katkı Bedeli

Yurt içi: 420 TL, Yurt dışı: 25 Euro, Kurumlar: 420 TL

Bu dergideki yazılarda ifade edilen görüş ve fikirlerin hukuki sorumlulukları yazarlarına aittir. Yazılardan ve şiirlerden dergimizin ismi belirtilerek alıntı yapılabilir. Gönderilen eserler yayınlansın veya yayınlanmasın iade edilmez. Yayımlanan eserlere telif ücreti ödenmez.

İçindekiler

Abdülkadir Göçmen	Abdullah AYATA	3
Gam	Belgin ELBURZ SARCAN	5
Nemil	Ali Rıza ATASOY	6
Biz	Köksal AKÇALI	6
Düğün	İhsan YALÇINKAYA	7
Sahile yolculuk	Şeyhmus ÇİÇEK	13
Pes	Mustafa ACAR	13
Limon tadında	Fatma ÇETİN KABADAYI	14
Terk etmişiz edep yolu yordamı	Kadir ACI	15
Ümrü'ul Kays İbn Hucur	Halit ERKİLETLİOĞLU	16
Yetişemedik	Murat KAPLAN	18
Anne Frank'ın gözyaşları	Gülşin YAĞMUR AKBULUT	18
Doğruluk neresidir	İbrahim ŞAŞMA	19
Bir yudum güler yüz	Mustafa TOPAL	20
Töre mayası	Yahya ÖZKÖK	21
Kolay işler	Yusuf DOĞDU	22
Kusura bakma	Efdal PETEK	22
Sırpsındığı savaşının önemi	Bahri BERBEROĞLU	23
Sessizliğin güftesi	Selma ÇANAKÇIOĞLU	27
Yaşam amaç anlam ve yalnızlaşan insan	Ali Rıza MALKOÇ	28
Melek yüzlüm beni unutma sakın	Duran TAMER	30
Nazlı dilber	İbrahim Halil MANTIOĞLU	30
Cumhuriyetin kurtuluşunun yılı	Hasan ÇİFTÇİ	31
Vatan cumhuriyetle	Orhan OYANIK	32
Ehl-dil / gönül ehli olmak	Resul COŞKUN	33
Sen ve ben	Fikret ONAY	34
Kar olmaz	Nurullah ÖZDEMİR	35
Yar	Abdülkadir GÖÇMEN	35
Güven nedir?	Serap OKÇU	36
Şenlik Sümmani derim	Özkan GÜLİ	37
Biliyorsun	Ali KARACA	37
Gülce kızın rüyası	Halil MANUŞ	38
İstiklal yolu	İsmail SÜKLÜM	40
Namaz	Serdar SAVAŞ	40
Köşede kalan hikâyelere dair	Halil AKSOY	41
Kaybolmak	Burhan KALE	42
Zamanı değil	BİRFANİ	43
Veda	Sevdagül AKAR YILDIZ	43
Ayrılık faslı	Arif Vefik ÇINAR	44
Öğretmenim ellerinden öperim	Halil GÜLŞEN	44
Ali Emmi'nin oğlu	Salahattin YILMAZ	45
Arayışlarım	İsmail Adil ŞAHİN	47
Yasak limanın kızı	Halil Ömer KESKİN	47
Şarkılarda arıyorum	Gaffar GÜLLÜ	48
Yirmi yaşında	Zeki KAYMAKÇI	48

BOZKIRIN CESUR ŞAİRİ ABDULKADİR GÖÇMEN

Abdullah AYATA

Onun üzerinde (Seyyahi, Gülbaki, Devrani, Yoksuli, Bahari, Hırpani, Kemali, Yamalı) gibi şairlerin mahlas dedikleri, isimlerinden, karakterlerinden daha ön plana çıkardıkları boyalı cilalı dikkat çekici bir ihata sözcüğü yoktur. Tanrı'nın yarattığı bedeni, babasının vermiş olduğu ismiyle kültür yaşantısına devam etmektedir. Zira böyle ilağlı, hormonlu takviye desteklere, süslemelere ihtiyaç duymamıştır. Tam organiktir. Bedeni ruhu bozulmamış, gerçek hayatla yüzleşmekten çekinmeyen, dik duruşlu bir Anadolu yiğididir. Susuz yamaçlarda Allah'tan başka kimseye minnet eylemeden hayatını idame ettirmeye çalışan kuşburnu çalıları, alıç ağaçları gibidir. Dalları dikenli ama meyveleri şifalıdır. İnsanların kendini tanıyıp tanınamaları, övüp övmemeleri, ilgilenip ilgilenmemeleri onun açısından umursanacak bir durum değildir. Zira hep toplumun sorunlarıyla hemhal olup memlekette eskiyen, aksıysan, yanlış giden işleri usta kalemile dile getirmekte ve çözüm önerileri sunmaktadır. Bu yeteneğini hiçbir zaman siyasete alet etmemiştir. Çünkü kendisi Türk toplumunun onurlu bir bireyidir. Yaşadığı muhitte diğer insanlarla aynı çileyi, zorluğu birlikte çekmekte, yapılan haksızlıklara karşı sesini yükselterek bazen haykırışa geçmektedir. Onun bu gerçekçi dik duruşu bazı sözde toplum hamisi sıfatıyla ortalıkta dolaşanların işine gelmemekte. Sıkça eleştirilmekte, sonunda şiirlerinin haklı ve yerinde olduğu kararına varılıp çevrenin takdirini toplamaktadır.

1955 Yılı'nın Eylül Ayında Nevşehir Kozaklı İlçesi Merdanali köyünde doğduğunda kalabalık aile çocuklarının orta yerlerinde dünyaya merhaba diyerek yerini bulur. Bazı babalar gibi babası hastane koridorlarında

doğan çocuğu için sevinç çığlığı atmamış, kendisine " Nur topu gibi bir oğlunuz oldu beyefendi" sözlerini söyleyecek hemşireye bahşiş vermemiştir. İhtimal odur ki, sofaya konulacak fazla bir kaşık veya davar peşinden koşacak yeni bir eleman, tarlaya azık götürecektir, tırmık çekecek bir uşak belki de köy cehaletine kurban gidebilecek arkalarından sopa tutacak nefer olarak görülmüştür Küçük Abdulkadir. Kim bilir...

İlkokulu köyünde bitirdiğinde öğretmenleri şiir yeteneğini fark ederler ama bu kavruk Anadolu çocuğunun ne öğrenimini ne de şiire olan tutkusunu ilerletme şansı vardır. Birçok akranı gibi ailesi tarafından güvenli bir yer bulunarak Kayseri'ye gönderilir. Sanayide soba imalathanesinde çıraklık yapmaya başlar. Kalfalıktan sonra ustalık dönemine geçer. İnsani ilişkilerinin iyi oluşu, uyanıklığı sayesinde sonrasında soba satış bölümünde görevlendirilir. Zaten ilk şiirlerini de burada yazmaya başlar. O zamanki dizeleri gençlik gereği genellikle aşk üzerinedir.

"Senden kalan ne var ise silindi.
Çile çeke çeke oldum çilekeş.
Kabahatin hepsi beden bilindi.
Daha küllenmedi yaktığın ateş

...

Sen bahar yaşarken bende karakış,
Isıt beni üşüyorum sevdiğim.
Sevda gözünde hüznü bakış,
Kirpiğinden düşüyorum sevdiğim."

1974 Yılında eş dost tavsiyesiyle eş Selvi Hanımla tanışır. Konuşup anlaşırlar, birbirlerini severler. Bir yıl sonrasında evlenirler. Evlilik sonrası askerlik görevini tamamlar. Dönüşte bir süre bakkallık yapar. Geçinmekte zorlanmaktadır. Fakat başka bir umutları

vardır. Eşi Selvi'nin babası Almanya'da işçidir. Onun da yarı gönüllü rızasıyla kaçak olarak Almanya'ya gidip işçi olmayı hayaller. O zamanlar Almanya'da oturumu olan insanlar el üstünde tutulmakta, izne geldiklerinde altlarındaki arabalara, giyimlerine kuşamlarına imrenilmektedirler. Bol para harcayarak etrafa tepeden bakmaları insanları içten içe hırslandırmakta, her ne pahasına olursa olsun bu ülkeye bir şekilde kapak atmayı tüm gençler düşlemektedir. Kimisi evlilik yoluyla bu işi garantiye almayı hedeflemektedirler. Almanya işçilerinin orada bulunan kızları adeta erişilmez prenseslere dönüşmüştür. Abdulkadir durumunda olanlar ise kaçak yollarla en azında şanslarını denemek istemektedirler. Bu furyaya o da katılır. Çok zor şartlarda, bir tırcıyla anlaşp bu ülkeye ulaşır. Orada hayal kırıklığına uğrar. Her şey renkli ve masalımsı değildir. Üstelik kayınpederi başta olmak üzere diğer yakınları fazla ilgi göstermezler. Sonunda kaçak işçi olarak çalışmaktayken yakalanıp memlekete iade edilir. Geri döner. En azından yurduna yuvasına kavuşmuştur. Memleket ve Atatürk sevgisi zirve yapmıştır.

Ona hitaben; “
Senin düşünceni kaldırdık rafa,
Unutuldu gitti Sathı Müdafaa.
Küçümsedi seni birkaç et kafa,
Bir Atatürk daha çıkaramadık.

Yüzyıl sonrasını gören gözünü,
Kulak ardı ettik veciz sözünü.
Kaybettik yarını, unuttuk dünü,
Bir Atatürk daha çıkaramadık.” Benzeri dizelerle sitem ve sevgisini dile getirir...

Nihayetinde Emniyet Müdürlüğü'nün açtığı sınava katılarak teşkilata görevli memur olarak girmeyi başarır. Artık geçim sıkıntıları ferahlamış, rahat nefes almışlar kimseye muhtaç olmadan kendi hallerinde geçinir olmuşlardır. Mutludurlar. Görev aldığı yerlerde Romenlerin, suçluların, toplumun avam tabakasının dertleriyle haşır neşir olur. Elbette bu teşkilattakiler güzel olaylarla karşılaşmazlar. Her suçlunun kendine göre bahanesi vardır. Özünde insan sevgisini taşıdığı için üzülse de suçluların adalete seslim edilmesinde görevini aksatmaz. Selvi Hanımla evliliklerinden üç

erkek bir kız evladı sahibi olurlar. İşler tam yolunda giderken ortanca oğlu Osman elim bir kaza sonucu hayatını kaybeder. Bu olay hanelerine yıldırım gibi düşer. Uzun süre kabullenemezler. Hüznü evlerine matem ortamı oluşturur. Fakat bir taraftan da hayat devam etmektedir. Abdulkadir kendisini dağa taşavurur. Sıkça köyünü ziyaret etmeye geçmişlerinin mezarların ziyaret etmeye başlar. Lakin ortada çocukluğunun köyü kalmamıştır. Köy boşalmış, evler harabeye dönmüş, çocukluk anılarının geçtiği muhitler mekânlardaki anıları silinir vaziyete gelmiştir. Bu durum da onu yürekten yaralar. Orayla ilgili duygularını;

“Daha iyi olmadı Şemsi'nin kolu,
Talebe yok kapatmışlar okulu.
Süs için yapmışlar şu bizim yolu,
Kuş uçmuyor, kervan geçmez diyorlar.

Hacıdan geleli Artık'ın Hacı,
Yine bizim köyün akıl hocası,
Evleri çok amma tütmez bacası,
Derdimizi kimse deşmez diyorlar.” şeklinde dillendirir.

Şiirlerinden bazıları yerel sanatçılar tarafından bestelenip toplantılarda, önemli programlarda okunmaya başlanır. Lakin ne yazık ki büyük kitlelere ulaşamaz. Kendisi ve sevenleri hâlâ o günlerin gelmesini beklemektedirler. 2002 yılında isteğiyle emekli olur. Artık daha rahat yazma, toplumun duygularını, kaygılarını beklentilerini dile getirme zamanı gelmiştir. Bunu da “Mükremin” isimli seri şiirleriyle dile getirmeye başlar. Bir nevi zammımızın Abdürrahim Karakoç'u, hatta eski dönemlerin Ömer Hayyam'ı benzeri hicivler yapmaya başlar. Bu şiirleri okuyucu tarafından oldukça beğenilip takdir toplar. Ne yazık ki, maddi olanaklarının kısıtlı alamsı sebebiyle kitaplaştırılarak okuyucu beğenisine sunulamaz.

Mükremin 2'den;
“Vatan için gece gündüz çalıştı,
Dağlarda takıldı, tepeler aştı
Gide gide Ortaçağa ulaştı
Kuyulardan ay çıkardı Mükremin.

Çok esnafla birlik o da top attı,
İkindiden dükkânını kapattı,
Müslüman köyünde salyangoz sattı,

Pirasadan ay çıkardı Mkremi.”

İçindeki memleket insan sevgisi dolup taşmaya başlar. Gnl hep mazlumdan, düşenden yanadır. İmkn ölçüsünde her dürüst insana yardımcı olmaya çalışır. Dik başlı ve cesur oluşu yüzünden çevredeki omurgasız, sözde kültür insanları tarafından eleştirilene maruz kalır. Fakat ortam ne olursa olsun o haksızlıklara karşı direnmeye dik duruşunu bozmamaya devam etmektedir. Zira Anadolu’da: “Atın iyisi doru, yğidin iyisi deli namıyla anılır.” Diye bir söz vardır. Bu atasözü onun hayatıyla birebir örtüşmektedir. Kendisiyle barışıktır. nemli olan da budur.

“ırpınırım aynı mevsim içinde,
Uzadı geceler ağırmıyor tan,
Uslanmayan azgın nefsim içinde,
Bir tane melek var, on tane şeytan.”
Benzeri dizelerle kendi eleştirisini de rahatça yapar.

Yaş kemalini bulmaya başlayıp, ömür merdivenlerinin inişe geçtiğinin farkındadır. evresindeki rneklerle gzlemlediğ i insanların tasviri halini usta kalemiyle;

“Artık yaş seksen beş doksana geldi.
Gözleri görmüyor, kulak duymuyor.
Düzgün yolda bile tökezler durur,
Ayakları birbirine uymuyor.” şeklinde yaparak insanlara dünya hayatının faniliğ ini hatırlatma gereğ i duyar.

Abdulkadir Göçmen birçok sanatçı gibi ihmal edilmiş bir şahsiyettir. Bir gün mutlaka kıymetinin bilinip geniş kitleler tarafından tanınıp sevilleceğ ine inancımız tamdır. Gönül ister ki onun hayattayken ülkedeki kültür programlarına konuk edilsin. Bestelenen şarkıları dillerde dolaşsın. Emeğ inin karşılığ ını alabilsin. Kendisine ve evdeş i Selvi Hanıma mutlu, huzurlu uzun ömürler dileriz.

GAM

Kalbin sokaklarına dökmeden iimizi
Zaman bir kez görmedi yan yana ikimizi
Ayrılık türküsünün içindeki o sızı
Hem seni anlatıyor hem beni ağılatıyor

Bizden başka var mıydı duyguları yakılan
Sevda mıydı habersiz kalbimize çakılan
Kirpiğ inde dolanıp gözlerinden dökülen
Gam seni anlatıyor gam beni ağılatıyor

Kaç gönül vardır böyle ölüp ölüp dirilen
Hatıralar değ il mi şimdi bize darılan
Zamansız ayrılığ ın gözlerinde görülen
Kem seni anlatıyor kem beni ağılatıyor

Kimse yanmasın böyle aman diyorum aman
şimdi seni anlatsam dilim dolanır hemen
Tek başıma itiğ im ayda tterken duman
Dem seni anlatıyor dem beni ağılatıyor

Sırtımı dayadığım dağ lar mıdır sökülen
Hasret ağırlığ ından yreğ imdir bükülen
Bir köşede harabe sıvaları dökülen
Dam seni anlatıyor dam beni ağılatıyor

Yalanın ateşidir bir avuç suyla snen
Kuşkanadı bir kalp var çığ lık çığ lığ a dinen
Huşu ile aşk ile poşu altında dönen
Cem seni anlatıyor cem beni ağılatıyor

Gurbete gidenlerin dara düşermiş başı
Yazın tam ortasında görür zemheri kışı
Bir kafese koyulan suskun muhabbet kuşu
Tam seni anlatıyor tam beni ağılatıyor
Tam seni anlatıyor hem beni ağılatıyor

Belgin ELBURZ SARCAN

NEMİL

elinizi çabuk tutun rızkınızı görün yazdan
kısmetiniz bol olsun
Tanrı sizi korusun
kardan kıştan ayazdan
titremeyin tiril tiril
Süleyman'ın ordusu geçecektir birazdan
yuvanıza girin Nemil
Hüthüt ne güzel ulaktır ne vefalı kuştur
dağlar beldeler aşmış
bitkin düşmüş yorulmuştur
ezelden dağlı'dır eşine pek bağlıdır
tadını rengini bilir yer altında akan suyun
sesinden girdabından
incitmeyin onu asla her daim koruyun
Kral Süleyman'ın öfkesinden gazabından
Belkıs'ın güzelliği dillere destandır
köşkü cennet köşesi
bahçesi gülistandır
ucu mühürlü name divanda okunurken
nedamet girdabında aktıkça durulmuştur
can evinden vurulmuştur
bir tını sesinde, bayram arifesinde
bırakıp tacı tahtı
Nemil vadisinde Süleyman'a ram olmuştur
kimler gelmiş kimler geçmiş
şu Nemil vadisinden
kervan yolunu değiştirmiş
kuyu suyunu çekmiş
Züleyha'ya giden yolda Yusuf'a hürmetinden
âşıklar ilham devşirmiş su sesinden kuş
sesinden
aşk imiş her ne vâîr âlemde/ilim bir kıyl ü kâl
imiş;
ve dünya bir hiçmiş
gelinmezmiş üstesinden
Süleyman'ın atları kıvılcımdan toynakları
size eza vermesin
elinizi çabuk tutun telaşeyi unutun
Tanrı sizi korusun karayelden poyrazdan
rızkınız bol olsun vadiniz şen olsun
hasbünallah ve nimel vekil
huzur bulsun börtü böcek
rüzgâr essin efil efil
Süleyman'ın ordusu geçecektir birazdan
yuvanıza girin Nemil...

Ali Rıza ATASOY

BİZ

Sanılmasın güçsüz düştük, naçarız
Dikenler içinde güller açarız
Meclislerde misk-ü amber saçarız
Muhabbet bağından kokumuz bizim

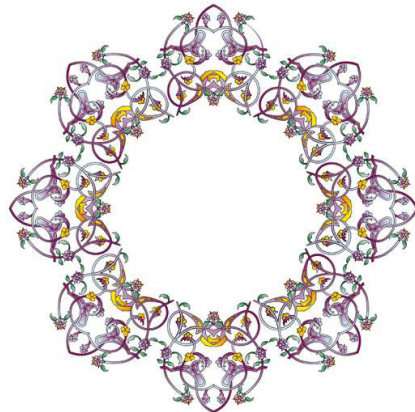
Gayretimiz başlar her gün şafaktan
Helâl lokma için duamız Hakk'tan
İmtina etmeyiz varı infaktan
Şükrümüz azaltmaz yokumuz bizim

Kim hayır görmüş ki yağma, talandan
Hesap çetin kursaklarda kalandan
Biliriz «veren el üstün alandan»
Gözetir açları tokumuz bizim

Uzak durduk haram kovan balından
Hiç medet ummadık sırtı kalından
Sıtkı sıyırmışız dünya malından
Düşkünün payıdır çokumuz bizim

Başımız yücedir ufkumuz engin
ASABİ fukara gönlümüz zengin
Serden geçtisiyiz nefisle cengin
Değmez mazlumlara okumuz bizim

ASABİ (Köksal AKÇALI)

DÜĞÜN

İhsan YALÇINKAYA

Düğün, aile kurmada tapu yerine geçer. Zamanımıza kadar korunarak gelen millî değerlerimizdendir. Evlilikler genellikle görücü usulüyle yapılır. Aşk hikâyesine dönüşenler de vardır. Beşik kertmesi seyrek. Huyu suyu bilinen kız ve oğlanın seçilmesinde hayır görülür. Soyun bozulacağı endişesi ve miras kaygısı nedeniyle akraba evliliği önemlidir.

Oğlan evlendirmek başlı başına bir iştir ve meşakkatlidir. Evlenecek çağa gelmiş delikanlılar için kız aranır. Kızın beli ince, belliği iki tutam, ağzı çıkıntısız olmalıdır. Ayrıca parmağı kalem gibi, boynu bir karış, gözü büyük olanı makbuldür. Kızın anası önemlidir. Sebebi soranlara bir söz ile cevap verilir: "Koca beyin atı yük getirirken yorulup yere yatmış. 'Bu at niye yattı?' diye sormuşlar. O da 'Emmiler, bunun anası da yatar.' " demiş.

Geleneğe göre üç çeşit hanım tarifi vardır. Zavrân-ı zort avrat: Halaka gezer, savurgandır. Çepel-i çürt avrat: Evi süpürge görmez, pasaklıdır. Hazreti mülk avrat: Altın değerinde, asaletli ve erdemlidir. Bu hususta "Anasına bak kızını al, kenarına bak bezini al" atasözü meşhurdur. "Anasının çıktığı dala kız salıncak kurar" deyişi ile kızın niteliklerinin anneye benzeyeceği düşüncesi halk arasında yaygındır.

Kız verilirken damadın askerliğini yapıp yapmadığı sorulur. Damadın onbaşı ya da çavuş olması önemlidir. Askerliğini çavuş olarak yapan kişiye çok saygı gösterilir. İsimleri söylenirken bile Ali Çavuş, Hacı Çavuş, Ahmet Çavuş diye hitap edilir.

Küçük yerlerde herkes birbirini tanır. Düğünler, bayramlar delikanlıların kızları beğenmesi için önemli birer fırsattır. Evlenecek erkeğin köyde beğendiği kız yoksa "At alırsan yazın al, deve alırsan güzün al, kız alırsan gezin al." deyiş kız bakmak için başka köylere

gidilir. Çevre köylerin çokuntusuna katılırken erkeğin anası da gider. Lüzum görülürse erkeğin bir arkadaşı da yanında olur. Evlenecek oğlanın anası, kızları düğünde ince ince süzer; hâl ve hareketlerini izler. Eve döndüğünde anne, beyine: "Düğünde iki üç kız gördüm, özellikleri şöyleydi..." diye gördüğü kızları anlatır. Oğlanın babası da: "Hanım, şapkamızı önümüze koyalım, bir düşünelim; oturduğumuz yerden kalkmayacağımız yere gidelim." der. Oğlan evinin ailesi kız hakkındadır tahkike başlar. Kızın ailece beğenilmesinin yanında güzel olması ve soy sop temizliği çok önemlidir.

Yakından görmek için çeşitli bahanelerle kızın evine gidilir. Bu durum kız evine hissettirilmaz. Dönüşte oğlan evinde konu enine boyuna konuşulur. Kız beğenilmişse kızın anasına ve kıza el altından sorulur. Kıza talip olunur. Kız anası yumuşaklık verirse kızıyla konuşması söylenir. Kız evet derse oğlanla kız gizlice görüştürülür. Fikirleri alınır. Birbirlerini beğenmişlerse dünür gidilir.

Oğlan evinin yakınlarından ve hatırı sayılı kişilerden oluşan dünürler kız istemeye giderler. Bir gitmeyle kız verilmez. Kız tarafı ılımlı ise danışığa bırakılır, akrabalara sorulacağı söylenir. Münasip görülür mü, görülmez mi diye kapı açık bırakılır. Erkek evinde olduğu gibi kız evinde de konu her yönüyle ele alınır. Kız verilecekse karşı tarafa haber gönderilir. Bundan sonraki iş akıl hocalarına ya da hocalara düşer. En az beş kişi kız evine gider ve kız istenir. Oğlan tarafının bir vekili olur. Kız tarafı da akrabalarından birini vekil tayin eder. Oğlan tarafının vekili "Allah'ın emri, Peygamber'imizin kavli, İmamı Azam'ın içtihatı üzerine Halil Ağa'nın oğlu Bekir için kerimeniz Şerife'ye dünür geldik." der. Kız babasına dönülerek "Gün doğmadan kalkan

avrat, buyurmadan tutan evlat, deh demeden yürüyen at", "Devlet bu evdedir. Bu sebepten kızınızı istiyoruz" denir. Kız babası "Kız benim değil, beyim bilir." diyerek kız tarafının vekiline sözü bırakır. Kız vekili "Allah'ın emrine ne diyelim. Allah hayırlı uğurlu eylesin" der. Dünür gelenlerin içinden oğlan tarafı kız tarafından büyüklerin elini öper. Tatlılar gelsin diye içeriye seslenilir. Oğlanın vekili başlık için "Önce şaplağımızı yüzümüze vurun, tatlıyı öyle yiyelim." der. Başlık kesilir. Bir çift öküz, bir at, on koyun, on batman yün... Başlığa "kalın" da denir. Ardından ağız tatlılığı gelir. Lokum, bisküvi, helva yenir. Pekmezden yapılmış şerbet içilir. Tatlıdan bir süre sonra kıza beklik takılır. Beklik, altın ya da elbiselikdir. Bekliğin arkasından nişan günü belirlenir. Nişan, düğünün provasıdır. Nişan töreninde aile büyükleri, yakın akrabalar ve arkadaşlar bir araya gelir. Yüzüklerle birlikte nişanda altın, para, elbiselik takılır. Çiftin evlilik niyetleri etrafa duyurulur. Nişan, aynı zamanda çiftlerin evlilik hazırlıklarına başlamaları için de önemlidir. Nişan devresinde oğlan ile kızın birbirini görmesi zordur. Oğlan, kızı görmeye gitse de gizli gider. Oğlanın kız evine sık gitmesine iyi bakılmaz. Nişanlı görmeye değerli eşyalarla gidilir. Bu süreç bayrama rastlarsa kurbanlık götürülür.

Anadolu'da insanlar hayvancılık ve çiftçilikle uğraştıkları için düğünler hasat sonuna bırakılır. Elde edilen ürünler satılarak para temin edilir. Güz mevsimi, düğün için en uygun zamandır. "Ömrün uzun olsun, düğünün güzün olsun; bir oğlun, bir kızın olsun." Duası yeyrekdir. Bu aylarda çift çubuk işleri biter. İki ailenin anlaşması ile düğün günü kararlaştırılır, ardından düğün düzme başlar. Kayıt görmek için kız tarafı şehre götürülür. Kıza elbise, ayakkabı, çanta alınır. Kız tarafının yakınlarına hediye almak âdettendir. Bayrak kalkmadan bir hafta önce okuntu dağıtılır. Okuntu;asma, pazen met, peşkir, yağlık, istikandır. Okuntu, akrabalık ve ahbaplık derecesine göre değişir. Düğün için oğlan evinde yemek hazırlıkları yapılır. Yemek yapmak için aşkanacılar belirlenir. Tarhana çorbası, et su-lusu, bulgur pilavı, üzüm hoşafı ve mevsimine göre salata; düğün evinin meşhur yemekleridir. Yufka ekmeği yapmak için iki tandır açılır.

Ekmek yapan kadınlar evrağaç kaldırarak oğlan evinden bahşiş isterler.

Düğün bayrağının dikilmesi için oğlanın akrabaları, dostları perşembe günü toplanır. Öğle namazından sonra imam getirilir. Bayrak direği Kur'an-ı Kerim okunarak dualanır. Burada "Gönlünüzden geçen bütün güzellikler kaderiniz olsun. Üzüntüleriniz geçmişte kalsın. Huzur ve mutluluğunuz ömürlük olsun. Ettiğiniz her dua derdinize deva, sağlığınıza şifa, ailenize ve sevdiklerinize huzur getirsin." denir. Bayrağın tepesine soğan veya elma takılır, etrafı kuş telekleri ile süslenir. Süslemeler ecdat tuğralarına benzer. Buna "tozak" denir. Bayrak herkes tarafından görülecek yere diki-lir. Bayrak kaldırılırken kurban kesilir. Pazara kadar sürecek olan düğünün bayrak direğine gerdek gecesi açılmak üzere kilit takılır. Kilit, gelinle güveyi gelecek tüm kötülüklerden korur. Kilit ayrıca bereketin simgesidir. Bayrak kaldırıldıktan sonra bayrak yemeği verilir. Heyecanla davul zurna beklenir.

Düğün için yakın zamanda vefat eden cenaze evlerinden izin istenir, yas alınır. Düğün ilk gün çok sakın geçer. Düğünün ikinci günü davul zurna şafaktan çılmaya başlar. Davul o vakit çok koygun öter. Tan vaktinde olduğu için "dan davulu" da denir. İkinci gün hareketlilik artar. Düğüne eş dost, etraf "Bayrağınız hayırlı olsun." demeye gelirler. Gelenler davul zurna ile evin uzağında karşılanır. Düğüne gelenler yakınlık durumuna göre koç, koyun, keçi, oğlak, çay, şeker getirirler. Davulcu, karşıladığı misafirin önüne davul tutar. Davulcunun eline para sıkıştırmak ya da dürüp bükülen parayı zurnanın içine koymak şereftir.

Düğünde kız, erkek ayrı oynar. Kız ve erkeğin karışık oynadığı halayları ancak aynı sülaleden veya birbirine kemlik gelmeyecek olanlar çekerler. Ekibin başındaki delikanlının elinde yağlık ya da mendil bulunur. Halay çekilirken mendil sallanıp türkü söylenir "Hey gidi Aslanbeyi / İler sazımın teli / Yiğit girmiş halaya / Sallanır mor mendili..." Mendildeki nakışlar delikanlının sevgilisi tarafından işlenir. Mendilde kızın ve oğlanın adlarının baş harfi bulunur. Oğlanın sevdiceği, mendili görünce sevinir. Delikanlı, harfleri kimseye göstermez; avucunun içinde tutar. Harfler görü-

lürse kavga olur, kötülük çıkar.

Halaya başlarken "Atalım, atalım her kime / Düşün evinin şerefine!" diyerek hey çekilir. Halayın bir ağırlığı vardır. Gün içerisinde kalabalığın en çok olduğu vakit kollarır. Kadınlar evlikte halay çekerler. Halaya duran kızlar yuvarlak yakalı beyaz patiska giyerler. Biraz daha varlıklı olanlar ise ipek kumaştan, arkadan düğmeli, göğüslerinden üç pensli pileli gömlek giyerler. Çocuklar direğe kollarını dolayarak halay çekenleri izlerler. Kız çocuklarının elbisesinin kenarı fırfırlı, cep kısmı işlemelidir. Saçlarının arasına da mavi boncuk takarlar.

Evliğin ortasındaki kalınca direğin etrafında halay çekenler, örf dağarcığındaki bütün türkülerini söylerler: "Su gelir ulan ulan / İçinde karayılan / Seni göresim geldi / Beyaz mintanlı oğlan..." Kızlar kendi türkülerini söylerken dışarıda da erkekler yüksek sesle içeridekilere nazire yaparlar: "Pınarın başında yunak taşısın / Elli kızın yüz gelinin başısın / Gökte uçan tek turnanın eşisin / Yeşil gözlerine kurban olayım..."

Kadınlar evlikte halay çekerken evliğin kapısına yaşını başını almış, sözü geçen bir nöbetçi konulur. Nöbetçi düğünde kâhyalık da yapar. Köyün gençlerinden bazıları kapıdan içeriye girmek için nöbetçiden iltimas bekler. Hatta nöbetçiye ufak tefek hediye teklif ettikleri dahi olur.

Düğünde baş oyun, ağırlamadır. "Mutlu boy" anlamına gelen ağırlama, kendine güveni, cesareti ve mağrur hareketleri ifade eder. Ağırlamayı erkekler oynadığı gibi kadınlar da oynar. Ağırlamada bir söylenir, bir halay çekilir. En yaygın ağırlama türküsü "Ağ Gelin" dir. Her köyde mutlaka bir ağ gelin vardır.

"Öksüz Ali", "Cezayir", "Develioğlu" gibi uzun havalarla da halay çekilir. Duygu yüklü halaylarda oyunun hikâyesi anlatılır. Bu hikâyelerden birinde Erciyes'in eteklerine yaylaya çıkan Avşar aşireti ile Develioğlu tanır. Avşarlar kızlarını Develi'deki dostlarının oğluna verirler. Kız gönülsüz olduğu için çok ağlar. Düşün gecesi acıyla hüznü çaresizliğe katarak uzunca bir ağıt yakar: "... Develer geldi düzüldü / Dizimin bağı çözöldü / Anamın benzi bozuldu / Vermen beni Deve-

li'ye/..." Halay çekerken davula ara verilerek anlatılan hikâyede halay başı "Vur usta, vur!" diyerek izleyenleri hislendirir. Bu sırada zurnanın sesi çok yanık öter.

"Öteyüz", "Pekmez", "Kıyılı"nın ardından; "Çimenli Bahçede Bulgur Eliyor", "Sehen Vurdum Sehene", "Köprüden Geçti Gelin"... Türkülö oyunları oynanır. Hareketli oyunlardan "Kürt Emine", "Sıçratma", "Kırıkhan" ile düşün şenliği zirveye ulaşır. "Serçe", "Zuk", "Sinsin", "İsmarış" seyirlik oyunları seyircileri coşturur. Kekliğe, tilkiye, köpeğe söylenen ağıtlar düşünün en ilgi çekici kısmını oluşturur. İçinde itaat, isyan ya da itirazın saklı olduğu bu oyunlar, göle akan nehrin sırrı gibi izleyenleri bambaşka bir dünyaya alır götürür.

Orta oyunlarından deve oyunu oynanır. Çuldan cerekten yapılan deve kimin kapısına çökerse o evin sahibi bahşış vermek zorundadır. Cirit ve güreş de düşünün ananevi merasimlerindenidir. Güreşte birinci olana tosun, kısır koyun, çebiç verilir. Düğünde odalık sohbet oyunları da oynanır. Yüzük oyunu, ceviz oyunu büyük bir iddiaya ve gösterişe dönüşür. "Değirmenci Dayı", "Arap", "Hortlak" gibi cenaze oyunları düğünde temaşası en çok olan oyunlardır. Tarlada takımda çalışanlar işi gücü bırakıp düğüne oyun seyretmeye gelirler. Yorgan melefesinden perde; tahtadan, direktan sahne yapılır. Oyunlarda övgüler, tarifler, tasvirler insanları gülmekten kırar geçirir. Her yörede oyunları sergileyen, kabiliyetli şahıslar vardır. Şahanlar köyünden Karacaların Abdullah, Şabanlı köyünden Zoytarı ve Kara Çavuş, Demircili köyünden Kokulu Bebek, Alagazili köyünden Kokaroğlu ile Sümmani oyun çıkaran şöhretli isimlerdendir.

Düşünün üçüncü gününde oyun ve eğlence, yerini kına telaşına bırakır. Hem geline hem oğlana kına yakmak için hazırlıklar başlar. Yemek pişirmek ve kına yakmak için üç dört sözü geçen erkek, birkaç kız ve gelin, oğlan evinden kız evine kına yakmaya giderler. İçlerinde yemek pişirmekle görevli aşkanacı kadınlar da bulunur. Kız evine akşamüzeri davullu zurnalı varılır. Kınacılar kız evine yakın bir yerde karşılanırlar. Kalabalığın yolu bağlanır. Kınacılar eziyet edilir. Kı-

nacılar bu eziyete katlanmak zorundadır, kız evi naz evidir.

Köyün gençleri yol isterler. "Girzop" denilen yolun karşılığı ya şişek ya davardır. Girzop davarını yemek için gençler bir evde toplanırlar. Akşam yakılacak olan kınada kızın arkadaşları ve akrabaları bulunur. Kına bakır sahan içinde özenir. Üzerine mumlar dikilir. Kızın başı tüllerle örtülür. Evin ortasına bir yastık konur.

Kına türküsü söylenerek kına yakılır. Buna "gelin öğrenmek" de denir. "...Kız anası, kız babası / Yanıyor kızın kınası / Kız kınayı yaktırmıyor / Hani bunun öz anası..." Peşinden maniler söylenir. "Kınayı getir ana / Parmağın batır ana / Bu gece misafirim / Koynunda yatır ana..." Kınada gelin ağlatılır. Gelinin ağlamaması hoş karşılanmaz. Gelinin ağlatmak için kafiyeleler dizilir: "Bir incecik su bulanır / Önlük bağı dört dolanır / Ana besler, el gönenir / Var git ağlayı ağlayı..." Kına türküsünün sonunda Peygamber'e salavat getirilir ve gelin, ortadaki yastığın üzerine üç kez çöktürülüp kaldırılır. Ardından yatağın üzerine oturtulup avucunun içine kınası yakılır. Kına bir taraftan ayrılık, diğer taraftan yeni bir kavuşmanın muştusudur. Kınada hayırlı sözler söylenir. Kınanın kötülüklerden ve nazardan koruduğuna inanılır. Bolluk olsun diye kına tepsisine para atılır. Kına, gelinin eline yakıldığı gibi ayağına da yakılabilir. Gelin elini açmazsa elinin ortasına altın konulur. Altını alan gelin elini açar. Kınacılar ve orada bulunanlara küçük topaclar yapılarak kına verilir. Kına sonunda çerez dağıtılır. Çerez; fıstık, şekerleme, leblebi ve kuru üzümünden oluşur. Kına yakarken gelinin koltuğunun altına konan kömbe, ertesi sabah çeşme başına gelen kızlara dağıtılır.

Oğlan evinde de güveye kına yakılır. Güveyin sağdıçları vardır. Sağdıçlar güveyi korur. Sağdıçların biri evli, biri bekârdır. Güvenilir kişilerden seçilen sağdıçlar düğün bitene kadar oğlanın yanında bulunurlar. Sağdıcın eşi de geline sağdıçlık eder.

Kına bittikten sonra ertesi gün gelecek olan samene yemek hazırlıkları başlar. Geceden koyun kesilir. Samene "gelinci" de denir. Samen alayı gelin almaya oynayarak gider. Kadın- erkek, yaşlı-genç, çoluk ço-

cuk tozu dumana katarlar. Samenden zavur yükselir: "Arap atlar nalı çatlar / Bizim düğüne gelen koçyiğitler / Koçyiğitler aşkına verelim salavat / Sellello Muhammed!" diye seslenilir. Kalabalık hep bir ağızdan "...Davullar çift çift vurula / Avluda halay kurula / Düşler hayra yorula / Şen ola düğün, şen ola!.." türküsünü söyler. Bu esnada davulcu tokmağını davula en sert hâliyle vurur. Zurnacın duluğu bir iner, bir şişer. Beçik en ahenkli şekliyle tokmağa eşlik eder. Davul oğlak derisinden sesi en uzak koyaklardan dahi duyulur.

Samen, köyün dışında karşılanır. Gelincileri beklerken sessizce ağlayan gelinin aklına acıları da gelir, canını acıtanlar da. Dilinden dökülen kelimeler akan gözyaşlarıyla birlikte dizelere karışır: "...Samenim geldi duruyor / Herhâl beni alıcılar / Yeni umudum kesildi / Alıp beni gidiciler..."

Sameni karşılayan kız tarafı ile sameni temsil eden erkek tarafından birer bayraktar seçilir. Bayraktarlar görgülü, zeki ve sözü dinlenen kişilerden oluşur. Kız evi karşılamada çok serttir. Samene "Geri durun, fazla yanaşmayın!" diyerek güç gösterirler. Bu sertlik bayrak değişimine kadar sürer. Kız tarafının bayraktarları oğlan tarafının bayraktarlarına bayrak sorusu sorar. Soruların duyulmamış ve ilginç olması mühimdir.

— Nereden gelip nereye gidiyorsunuz?

— Hazırlardan gelip hıızrlara gidiyoruz.

— Hazırlar kim, hıızrlar kim?

— Hazırlar, bizimle sizsiniz. Hıızrları Allah bilir.

Kız tarafı: "Buraya kadar biliniz. Şu sorularımıza da cevap verirsiniz geçersiniz. Yoksa döner gidersiniz." der.

— Ayetler içinde mimsiz, ağaçlar içinde çiçeksiz, mahlûklar içinde dilsiz kimdir?

— Din-i Muhammet dini taptığın tapu / Bozulmaz Mevla'nın yaptığı yapı / On iki bahçede elli iki kapı / Eşiği bekleyen ol iki kapının cevabı nedir?

— Gökte gezer izi yok, yerde gezer yazı yok; eti haram, sütü helal nedir?

Arka arkaya gelen sorular esnasında kız evi kızarcı olur, oğlan evi alttan alır. Cevabı olmayan sorularla erkek tarafı daha da sıkıştırılır.

— Binboğa Dağlarındaki çamların kaç

kozalağı vardır?

— Gökten indi bir Arap / Ağzında yeşil yaprak / Sana diyom bayraktar / Bu dünya kaç kilo toprak?

Sorular zaman, mekân ve samenin tutumuna göre uzar gider. Sorulardan sonra sırtının ucuna bağlı bayraklar değiştirilerek samene geçit verilir. Bayraktarlar kol kola girip yürürken samen de büyük bir sevinçle "Ekenler biçer, konanlar göçer / Cennetin kapısını cömertler açar / Cömertler aşkına verelim Peygamber'e salavat / Sella Muhammed!" diyerek kız evine doğru yürürler. Sorular bilinmezse kız tarafı oğlan tarafına çok eziyet eder. Kalburla su taşıtmadan kendir ile kağına sarmaya, elbisesiyle suya atmadan ayaklarından baş aşağı asmaya kadar türlü cezalar verilir. Bir yük hayvanı başta olmak üzere birçok hayvanın taklidi yaptırılır. Nispet olsun diye gücü kuvveti yerinde olan bir erkeğe deli inek türküsü söylenir: "...Erzurum'da inek olsam / Yâr otursa sağsa beni / Tepinsem sütünü döksem / Değnek ile dövse beni..." Türkü bittikten sonra acıtmayacak şekilde sırta değnekle vurulur.

Kız bir akrabasının evine arkadaşları tarafından saklanır. Oğlan tarafı o eve davul zurna eşliğinde gider. Gelinin saklandığı evin önünde halay çekilir. Gelinin oğlan kardeşi ya da kız arkadaşları bahşiş alırsa ancak kapıyı açarak gelini verirler. Gelin odaya, baba evine getirilir. Kızın baba evinde düğün yemeği verilir. Samen doyurulur. Yemekten sonra avluya çeyiz çıkarılır. Her bir çeyiz tek tek yazılır. Yazarken yüksek sesle duyurulur. Çeyiz listesi kızı verilmek üzere oğlan evinden bir akli yetene teslim edilir.

Kızın erkek kardeşi gelinin beline kırmızı kuşak bağlar. Oğlan tarafı gelinin yakınlarına harçlık verir. Gelin evdeki yakınlarıyla vedalaşır. En çok ağlanılan vakit, bu vakittir. Anne, baba, kardeş, kız ilişkileri satır satır dile getirilir. Kız uzağa gidiyorsa öte baştan birisi kızın ağzıyla söyleyeceğini söyler: "...Baba kızın çok muydu / Bir kız sana yük müydü / Kırılalı emmilerim / Hiç oğlunuz yok muydu..." Gelin, telli duvağıyla tüm eşe dosta el sallayarak evden çıkar. Eş dost ise "Allahu ekber, Allahu ekber / Lâ ilâhe illâllahu vallahu ekber..." diyerek gelini ata bindirir. Ana, gözyaşlarını

gizleyemez. İki elini yüzüne kapatır. Kelimeler boğazına düğümlenir: "Ağlayınca avuttuğum / Ninni çalıp uyuttuğum / Öpe seve büyüttüğüm / Gelin olup gitti şimdi..." diyerek dönüp eve girer.

Atın yelesine renkli boncuklar dizilir. Boncukların arasına boş mermi kovanı konur. Atın alnına küçük ayna takılır. Gelin atının yanında birkaç at daha süslenir. Bu atlara gelinin sağdıçları olan yengeler biner. Gelin atının arkasına köyün en güzel kızı süslenerek bindirilir. Buna "kepez" denir. Yurdu yuvası aydınlık olsun diye atın iki yanına beyaz mendil bağlanır. Atın yularını bir kişi sağlam tutar. Atın iki yanında boylu boslu birer kişi gelin attan düşmesini, zarar görmesin diye koruculuk yaparlar. Korucular, evliliği mutlu geçenlerin arasından seçilir.

Gelin, oğlan evine yaklaşırken yüzük kaçırlır. Yüzük güveye müjdedir. Bu durum sağ salım gelen gelinin ilk habercisidir. Yüzüğü getirene damat hediye verir. Gelin kapıya gelince attan inmez. Gelin damadın koluna girmeden önce kayınbaba geline bir tarla, bir buzağılı inek, bir koyun hediye eder. Kaynana da hatırı sayılır bir armağan verir. Gelinin başına para, buğday, şeker, darı saçılır. "Darısı başınıza..." sözü, "Dilerim ki bu hoş görünüşe sizler de kavuşursunuz." anlamı taşır. Gelin eve girerken "Kelam-ı Kadim" in altından geçer. Kapının girişine oklava sokulur. Üzerinde namazlığı da bulunur. Oklava ve namazlık, gelinin evi ev edeceği anlamını taşır. Gelinin gözü açıksa sıçrayarak oklava ve namazlığı alıp eve girer. İçeri geçerken kaynana; gelin evine bağlı olsun, kaynanasının sözünden çıkmasın diye gelini kolunun altından savuşturur. Gelin odasında ağzı tatlı olsun gayesiyle geline şerbet, varsa bal ikram edilir. Nesli devletli olsun diye kucağına çocuk verilir. Damat, sağdıçlar tarafından evden uzaklaştırılarak bir başka evde korumaya alınır.

Gerdek gecesi iki yenge yatak odasını düzenler. Geline telkinlerde bulunulur, övgülü sözler söylenir. Bunun Allah'ın emri olduğu söylenir. İki rekât namaz kıldırılıp nikâh kıyılır. Sağdıç, imamın iznini alarak evin ortasına bir kilim serdirir. Ortaya bir yastık konur. Damat getirilir. Özne (damat) türküleri söylenir. "Sıra sıra sokular / İzin versin fakılar", "Sıra

sıra sırdaşı / İzin versin kardeşi", "Ben beyimi överim / Hayırlı olsun diyelim..." diyerek fakılardan, ermişlerden, kâmil insanlardan hayır duası istenir. Kızın kardeşinden izin talep edilir. Tekerlemelerin ardından özneye baş bağlanır, sarık sarılır. Yakıştı mı, diye hazırda bulunanlara sorulur. Cemaat üç defa yakıştı dedikten sonra özne yere oturtulur. Öznenin yanına bir oğlan çocuğu getirilir. Çocuğa ilmeçer batırılır. Çocuk uy vay derse yerine başka çocuk çağrılır. Öznenin yanına oturan çocuk çimdiklendiğinde sesi çıkmamalıdır. Bu çocuğa "zıpçık" denir. Bu tutum doğacak olan çocuğun cesur olması manasına gelir. Özne, sağdıçlar tarafından alınır. Özne övgüsü yapıp salavatı şerif söylenerek gerdeğe bırakılır.

Odanın dışındakiler ekmek tahtasının üzerinde yemek yer. Tahta boşaltılır. Üç ayrı kişi tahtaya hançer, uflak ve çakı saplar. Buna "kama çekme" denir. Büyüklere bir kişi "Buyursun oğlanın yakınları, saplananları çekip kaldırsın." der. Hançeri kaldıran, özneye inek verir. Uflağı kaldıran, özneye koç verir. Çakıyı kaldıran ise -orada bulunan gençler kendi aralarında oturup yesinler diye- oğlak verilir. Kama çekmenin ardından sofraya bahşış atılır. Bu paralar gerdek gecesinden sonra yengelere verilir. Damat ertesi gün evden ayrılıp işine gider. Bu, büyüklere duyulan saygıdandır.

Gerdek gecesinden sonra yengeler ve oğlanın yakınları toplanırlar. Geline zülûf kesme töreni yaparlar. Zülûf kesme, gelinle kızı ayırma işaretidir. Zülûf kesme âdeti yıllarını geçirdiği baba evinden başka bir eve gelin gidenin yeni evine alıştırılmasıdır. Gelinin zülûf iki yanağından görünecek şekilde kesilerek uçları aşağı doğru uzatılır. Kesilen zülûf ölünceye kadar gelinin sandığında saklanır.

Geline baş bağlanır. Baş bağlanan gelinin evli olduğunu herkes bilir. Gelinler ayrıca tepelik kullanır. Yanları beyaz pullu olup alın kısmına gazi dizilir. Gazi, iki başı ayaklı beşibirlikten oluşur. Merasimin ardından davetlilere yemek verilir. Bu merasim de eğlencelidir. Hikâyeler anlatılır, oyunlar oynanır, türküler söylenir.

Gelin artık ailenin bir ferdidir. Ailenin kural ve kaidelerine gelinin uyması zaman

alır. Gelin evde bulunan büyüklere ve öznenin yakınlarına gelinlik eder. Gelinlik etme, gelinin saygıdan dolayı kimseyle konuşmaması ve işaretle anlaşmasıdır. Gelin, büyüklerin yanında yemek yemez; oturmaz, gülmez. Yumuş buyrulduğunda arkasını dönüp gitmez. Gelinlik etme aylarca sürdüğü gibi yıllarca da sürebilir. Kayınbaba veya evin büyükleri gelinin eve alıştığına inanırlarsa bahşış vererek gelinin konuşmasına izin verirler.

Düğün bittikten sonra davulculara heybe verilir. Karşı tepenin eteğinden davulcular köyü aşarken kulaklarda çınlayan davulun sesi, gönüllerde düğünün hikâyesi kalır.

Yüzlerce yıllık baba, dede yadigârı olan düğünlerde kültürel değerlerimizin bütün özellikleri yaşanır; düğünün sonunda "Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine." Sözüyle mutlu sona iştirak edilirdi.

İnsanlar fakirdi ancak düğünler çok zengindi. Yoksulluğun kendine has değeri ve onuru vardı. Düğün evinin derdi, dertsiz bile dertti. Birinin evi herkesin eviydi. Düğüne davet edilip gelmeyenler ayıplanırdı. Gelinler utangaç, nikâhlar ömürlüktü. "Bu evden gelinlikle çıktın ancak bu eve kefenle girersin." sözü ile gelin giden kızların gittikleri eve bağlılığı öğütlenirdi. Ailede ortaya çıkan düzensizlikler sevgi, şefkat ve merhamet duygularıyla yıkanır, hâl yoluna konulurdu.

Ait olduğu dönemin yöresel özelliklerini taşıyan düğün gelenekleri her geçen gün azalmaktadır. Eskiden avluda, sokakta, meydana yapılan düğünler; geceli gündüzlü üç beş gün sürerdi. Bugün kapalı salonlarda yapılan düğünler, iki saati bulmaz hâle geldi. Düğün süresi her ne kadar kısalsa da kır düğünü, köy düğünü, toy düğünü adıyla yurdu-muzun birçok bölgesinde düğünler hâlen yapılmakta ve yaşatılmaya devam edilmektedir.

Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenden, eğitici-den yoksun bir millet, henüz millet namını almak yeteneğine ulaşmamıştır.

(Atatürk)

SAHİLE YOLCULUK

Sır kelimesini alın lügatten
Sağır sultan ölmüş
Örf kayıp
Adet kayıp
Ayıp çoktan ölmüş

Her taraf ten
Ketene hasret kaldık
Her şey ayan beyan
Bu nasıl bir dönemse başlayan
Bitene hasret kaldık

Eskiden
Firavunları boğardı denizler
Yunusları kurtarırdı
Başka görevleri vardı güneşin
Yüzler suçtan kararır

Gördün mü edip
Kapaksız kitaplarda
Hikâyeler üryan
Mutlu sonla biten yok
Başlangıçlar basit akıbet hüsrân

Hani bebekken
Göbekte kesilmişti bağımız
Ayağımız örfümüze göre atılırdı
Yenilik isterken yenildik
Yenemedik çağımızı

Her taraf ten
Ketene hasret kaldık
Her taraf ten
Tene hasret kaldık

Şeyhmus ÇİÇEK

PES

Garipliktir çöken, akşam üstüme
Kâbustur diyemem, yas diyemem ki;
Peş peşe dizilir türlü vesvese
-Yeter yıprattığın, kes diyemem ki...

Gel bir akşamüstü, efkârım dağıt
Aczimin şahidi, bir kalem kâğıt
Yakılır içimde yüzlerce ağıt
Bıktım artık yeter! Sus diyemem ki...

Çile güzergâhtı, mutluluk ara
Hayat çaldı yere, olduk madara
Şu yanık bağrımı dönüp rüzgâra
İstedğin yönden es diyemem ki...

Madem yaratıldık, yaşamak gerek
Bazen celallenip bazen ürkerek
Yorganımız toprak, on, on beş kürek
Nefsim karşısında pes diyemem ki!

Mustafa ACAR

LİMON TADINDA

Fatma ÇETİN KABADAYI

Münevver Hanım komşusu Makbule'yi de yanına alıp erkenden Zekiye'ye gelmişti. "Çok kalmayacağız yavrum," diyerek çıkarmadığı pardösüleri üç saat boyunca sırtlarında, içtikleri son çayın bardakları da yanı başlarındaydı.

Zavallı Zekiye, bir yandan henüz yirmi üç günlük bebeğiyle ilgileniyor bir yandan da mahallenin büyükleri olan misafirlerine mahcup olmamaya çalışıyordu. Çocuğun ağlaması içini yaksa da kalkıp çaylarını tazeliyor, ceplerinde getirdikleri hapları içmeleri için arada su getiriyor, en zor olanı da hiç durmayan ve akla yatmayan tavsiyelerine cevap vermeye çalışıyordu. Büyükler, her şeyi bilirlerdi. Zekiye daha yirmi dördünde ilk bebeğini doğurmuş biri olarak ne biliyor olabilirdi ki?

-İyi ki gelmişiz Münevver! Garibin ilk analığı bu. Evcilik oyunu değil ki!

Münevver başını yaklaşık bir dakika sallayarak ahretliğini onayladı. Ardından:

-Aman kızım, boynunu sıkı tut, atıverir arkaya Allah korusun, ölülerir bebecik! Dedi. Makbule Hanım geri kalmadı:

-Zekiye, beyine söyle, ince kum getirsin, ısıt tavada, bir battaniyeye ser de oğlanı yatır üstüne! Bak ihmal etme bunları!

-Hele sen beben için sarı tülbent aldın mı? Bak sarılık olursa hemen örtüverirsin kuzum, bol bol emzir de sarılık olmasın!

-Onu bırak da Münevver, sen limonları ne ettin? Girerken kapı girişinde mi unuttun?

Münevver Hanım, birinin ölüm haberini almış gibi bir telaş, beklenmedik bir üzüntü ile dizine vurmaya başladı. Hazırlamıştı oysa. Nasıl unutmuştu, ah şu kör olası hafızası!

-Gidip alayım geleyim diyeceğim amma dermanım da yok, dedi. Ses tonunda "Zekiye bir koşu sen al gel" nazı sezilse de Zekiye çocuğu emzirmeye koyulmuş, yavrusunun gözlerine bakarak içten içe şükreliyordu.

-Yok, Makbule Teyzem, gerek yok, var limonumuz, ben onu bir doktora danışayım.

Makbule ve Münevver bu genç kadının dedikleri her şeye itirazından yorulmuş ama pes etmemekte de kararlı şekilde ısrar ediyorlardı.

-Neyini soracaksın yavrum? Ben yedi bebemin gözüne de doğar doğmaz limon sıktım. Parlak olur gözleri. Doğduğunda bebeğin göğüs uçlarını iyice sıkarak ovalamayı unutmadınız inşallah.

Zekiye'nin yorgunluktan cevap verecek dermanı da kalmamıştı. Sormadığı akrabaları, memleketleri hakkında ayrıntılar, kocasının maaşının nereye harcandığı, akşama yemeğinin olup olmadığı, bakkal Rüstem'in hanımının ne zamandır köyünde olduğuna kadar her şey sorulmuştu. Memeden keseceğinde salça sürmesi, kırkı çıkınca kırk kapıdan yumurta toplaması, sarılık olmasın diye çocuğu güneşe yatırmaması, çamaşırlarını dışarı asmaması öğütlenirken "La havle, "demek için dudaklarını ısıırıyordu Zekiye. Her şey onların istediği gibi olsun istiyorlardı ama buna müsaade edemezdi. Kendi çocuğuydu, araştırarak, öğrenerek büyütecekti.

-Su falan içme kuzum, lohusa kadın zinhar su içmez. dedi Makbule, başındaki tülbendini düzeltirken gururlandı bilgisiyle. Münevver bu kez ahretliğine itiraz eder gibi

çıkıştı, yüzüne bir ekşime ifadesi oturdu.

-İçse bile kaynatılmış soğutulmuş su içecek. Süt olsun diye soğan, bulgur pilavı yiyecek ya bol bol!

-Bebeyi yıkayınca suyunu sakın ola olur olmadık yere dökme. Üç harfliler gelir kızım, Maazallah.

Aralarında konuşmaya o kadar dalmışlardı ki Selim'in girdiğini fark ettiklerinde şaşkınlıkları yüzlerine yansıdı. Erken mi gelmişti yoksa gerçekten akşam mı olmuştu?

-Geldin mi evladım? Biz de kalkıyorduk, yalnız kalmasın lohusa kadın diye bir uğrayalım dedik.

-İyi yapmışsınız, hoş geldiniz, dedi gülümseyerek.

Dün kendisini de yolda yakalayan bu ikili Selim'i dakikalarca lafa tutmuştu. "Kırkı çıkmadan bir yere çıkarmayın," diye başlayan öğütleri "Aman bebeyi, göbeği düşene dek yıkamayın, bedenini bezle silin," diyerek noktalanmıştı. Selim:

-Beraber yiyelim bu akşam, gitmeyin Münevver Teyze, dedi. Normalde duymayan kulakları bunu hemen duymuş cevap vermede de gecikmemişti.

-Yok, yavrum yok, çok kalmayacağız, kalkarız birazdan diyerek koltuğa iyice yerleşti Münevver.

Limon tadındaki muhabbetlere kalp kırmadan katlanmak her yiğidin harcı değildi. Zekiye, bebeği eşinin kucağına yavaşça bırakıp "sofrayı hazırlayayım" diyerek mutfığa yöneldi. İşte dinç bir beyin karşılarındaydı. Münevver ve Makbule bildiklerini baştan anlatmak için derin bir nefes aldı.

TERK ETMİŞİZ EDEP YOLU YORDAMI

Çiğ mi düşmüş? Kar mı yağmış dağlara?
Vefasızlık; Güneş'te mi? Kor'da mı?
Bir hal olmuş; kızı, kızan sağlara
Bu tıl(ı)sım, yoklukta mı? Var'da mı?

Yüreklere sızı çökmüş, gam çökmüş
Yağmurla yarışıp, gözler yaş dökmüş
Yıkılmış duvarı, hezeni göçmüş
Baykuş öter, viranedir yâr damı?

Kadir kıymet, şimdi yerle yeksandır
Gün günü aratır, çekilmez andır
Bundan sonrası mı? Hepten dumandır!
Hedefimiz sürüdeki yâr'da mı?

Gülüp oynasak da, hoş değil gönül
Yaradan'ın kalbi daş değil gönül
Her acıya lider, baş değil gönül
Nasıl bilsin, senin iç'in dar da mı?

Unutulmuş töre, izden eser yok
Değerler tükenmiş, bizden eser yok
Duygudan eser yok, sözden eser yok
Terk etmişiz edep, yolu yordamı

Kadir ACI

Asıl uğraşmaya mecbur olduğumuz şey, yüksek kültürde ve fazilette dünyaya birinciliğini tutmaktır.

(Atatürk)

İMRÜ'UL KAYS İBN HUCUR (520?-565)

Halit ERKİLETLİOĞLU

Necid'de doğan ve asıl adı Cendah ya da Hunduc olan şairin soyu Kahtanilere dayanmaktadır. İmrü'ul-Kays lâkabı, Kasoğulları'na mensup ve şiddet adamı anlamındaki sıfatıdır. Gençlik hayatı aşk ve seveda ile sefahat içinde geçerken, bu hayatını Muallaka'da güzel şiirlerle anlatmaktadır. Lafızları gayet fasih ve üslubu metin olmakla beraber aşk konularını apaçık bir şekilde söylemekten çekinmez. Diğer Arap şairlerinde görülen iffet İmrü'ul-Kays'da asla yoktur.

Pederi öldürülmeden önceki gençlik hayatında gayet yakışıklı, mümtaz ve asil bir aileye mensup olan İmrü'ul-Kays, mağrur, mesut fakat gayet süflî bir hayat geçirmekte iken, gözüne kestirdiği güzel Arap kızlarına; "Sekiz, dört ve iki nedir?" gibi muzip sorular sorarmış: Fakat bu sayıların toplamı olan "on dördtür" v.s. gibi basit cevap verenlere ilgi duymamış. Bir gece yanında erkek muhafızı bulunan bir kıza aynı soruyu sorduğunda "sekiz yırtıcıların, dört devenin, iki ise güzel kızların memeleridir." cevabını alınca eşi olacak zeki bir kadın bulduğuna inanarak onu babasından istemiş ve derhal evlenmiş. Bununla beraber eski kötü huylarını terk etmeyerek amcasının kızı Fatıma Uneyza ile de yasak aşk yaşamaya devam ediyormuş. Uneyza'nın güzelliğini ve aralarında geçen aşk maceralarını pek açık bir şekilde Muallaka'sında utanmadan anlatmaktadır. Bu gayri ahlâkî duruma kızan pederi, Rebi'a isimdeki sadık kölesine oğlunu öldürmesini ve gözlerini kendisine getirmesini emretmiş, köle de efendisinin emrini yerine getirmiş. Fakat bir müddet sonra babası yaptığına pişman olduğunda Rebi'a, oğlunun hayatta olduğunu kendisine getirdiği gözlerin bir geyiğe ait olduğunu itiraf etmiş. Bu türlü efsaneler İmrü'ul-Kays hakkında anlatılmaktadır.

Nitekim Muallaka'sı da İmrü'ul-Kays'ın yaşamının ilk devresini gayet açık ortaya sermektedir.

Maceralarından birini de kendisi şöyle anlatır. "Sevgilisi Uneyza'nın, arkadaşları ile birlikte "Dâretu Cülcül" denilen bir göle gideceğini haber alan İmrü'ul-Kays, onlardan önce göl civarında bir yere gizlenir. Kızlar gelip İmrü'ul-Kays'ı fark etmeden elbiselerini çıkararak suya çıplak olarak girdikleri sırada saklandığı yerden çıkarak hepsinin elbiselerini toplar. Kızlar çok zor bir durumda kaldıklarını anlarlar. İmrü'ul-Kays, sevgilisi Uneyza'ya kendisini suyun dışında çıplak olarak görmedikçe elbisesini vermeyeceğini yemin ederek söyler ve nihayet amacına da ulaşır. Hatta bu işvelerle günün büyük kısmı geçtiği ve kızlar da acıktığı için İmrü'ul-Kays, altındaki deveyi onlar için kesip oldukça güzel bir et ziyafeti bile verir. Onlara şarap dahi bulup içirir. Daha sonra akşama doğru kabilelerinin ikametgâhına İmrü'ul-Kays, Uneyza'nın hevedinde (deve üzerine kadınlar için yapılan hücre) olduğu halde hep beraber geri dönerler." Muallaka'sının baş tarafında bu vakayı böylece anlatmaktadır.

"10- Hey (İmrü'ul Kays), sen o sevgililerle nice mesut günler geçirdin. Özellikle de Daretu culcul'da geçirdiğin gün..."

11- Genç kızlara bineğimi kestiğim o gün... Geri de kalan yükünü develerine yüklemem ne hoştu be!

12- Genç kızlar devemin kızarmış etini birbirlerine sunup durdular. Yağı da iyi bükülmüş beyaz ipeği andırıyordu.

13. Mahfeye, Uneyza'nın mahfesine girdiğim o gün: "Yazıklar olsun sana! Beni yaya bırakacaksın" demişti Uneyze.

14- Mahfe kayıp da ikimizi birden yan yana yatırınca bana: "Devemi yaraladın İm-

ru'l Kays, in aşağı!" diyordu.

15- "Yürü, devenin yularını kendi haline bırak; beni de meyvelerini devşirme zevkinden alıkoyma!" demiştim ona.

16- Senin gibi nice gebe ve emzikli kadınların kapısı çalmış ve onları, henüz bir yaşına basmış, nazarlıklı yavrularından alıkoyarak eğlendirmişimdir."

Hadramut ve Yemame'de hüküm süren bir kabile reisi olan babası Haris oğlu Hucr'un Esedoğlu kabilesi tarafından çadırında öldürülmesi üzerine intikam hırsına kapılan en küçük oğlu Kays'ın, hayatı tamamen değişmiştir. Öyle ki pederinin intikamını almadıkça şarap bile içmemeye ve başını yıkamamaya azmetmiştir. Desteğini aldığı Bekr, Taglip ve Yemen kabileleri ile Esedoğullarını yenerek babasının intikamını alır. Fakat Hire kabilesi reisi Münzir'in Esedoğulları, İyad ve Tenuh kabileleri ile işbirliği yaparak İmrü'ul Kays'ın üzerine yürümesi üzerine bunlarla başedemeyeceğini anlayarak yardım istemek amacı ile Bizans'a kadar gider. İstanbul'da İmparator Justinianus (483-565) ile görüşerek yardım vaadini alarak dönüş yoluna koyulacağı sırada ghasmı olan Esedoğullarından Tamah adlı bir kişi, arkasından Kays'ın çapkın bir şair olduğunu ve imparatorun kızı şiirler söyleyerek aşk yaşadığını İmparator'a duyurur. Bu duruma sinirlenen İmparator Justinianus, Kays'a altın dokumalı bir kumaştan zehirli bir elbise göndererek bunu mutlaka giymesinin kendisine hürmet olacağını, her indikleri yerde de kendisine haber göndermesini bildirir. Bundan çok memnun olan Kays, sıcak bir günde elbiseyi giyer ve terlediği anda zehir vücuduna etkisini göstererek derisi kabuk kabuk soyulmaya başlar. (Bu sebepten dolayı Bizans tarihçileri kendisini "Zülkuru" = yaralı görünen olarak anarlar.)

Tahmin edilir ki hastalığı sırasında Kays ve yanındaki yol arkadaşları, koruyucuları ve hizmetkârları ile Talas civarında bir yerde konaklarlar. Ancak hastalığı ağırlaşan ve öleceğini anlayan Kays, yakınına geldiği Asib (Alıdağ) denilen bir dağın zirvesinde bir bizanslı prensese ait olduğunu öğrendiği yere gömülmesini ister ve "Ey komşum olan kadın. Birbirimizi ziyaret etmek için yolumuz yakındır. Bu Asib dağı durdukça ben de duracağım. Ey

komşum, biz ikimiz de burada garibiz. Garip-ler birbirlerinin akrabaları sayılırlar" diyerek 565 yılında ölür. Vasiyetine uyularak Kayseri'de Asis Dağı'nın (Ali Dağı) tepesine gömülür². Nitekim, Ases Dağı (Ali dağı) Mesiresi başlığı altında "Burada hazret-i Resûl Asrında Kur'an-ı Azîm'e benzer sözler diyen lânetlenmiş meşhur şâir İmrü-ul Kays'ın kabri vardır. İmrü-ul Kays Hz. Ömer'in korkusundan Harkil Kayser Kırıl'a³ kaçıp dönüşte ölünce bu Ases Dağında bulunan kabrine gömüldü." diyen Evliya Çelebi, mezarının geçen yüzyıla kadar ziyaret yerlerinden olduğunu söylemektedir⁴. Bu kabir büyük ihtimalle Ali Dağ'ın üç tepesinden biri olan güney-doğudaki zirvedir (Polis rolesinin olduğu tepe).

Cahiliye döneminin ünlü şairlerinden olan İmrü'ul Kays, Arap şiirini belli kurallara bağlayarak, kafiye düzenlerine yeni esaslar koymuştur⁵. Peygamberimizin doğumundan ve İslâmiyetin zuhurundan önce yaşamış bulunan şairin, Peygamber Efendimiz tarafından "Arap şairlerinin öncüsü" olarak nitelendirilmesi ile şöhreti zirveye ulaşmıştır⁶. Şiirleri "Seb'a-i Muallaka'da" (yedi askı) yazılmıştır. O zamanlar şiire çok rağbet edildiğinden, birçok büyük şair vardır. Fakat hepsinin üstünü Hasan bin Sâbit ile bu İmrü'ul-Kays idi. Mısır'da basılan divanında da güzel kasideleri vardır. Bu şiirlerde pederinin intikamını almak için Benî Esed ile muhtelif kabilelerden topladığı adamlarla yaptığı muharebelerini ve derbeder hayatını anlatmaktadır.

Diğer ünlü Arap şairi Hasan bin Sabit, sonradan Müslüman olmuştur. Hattâ Mısır Meliki Mukavvis tarafından Hazret-i Peygambere düldül katırı, zülfikâr kılıcı, Mariye adında bir cariye ile kızkardeşini Zünnûn Mısır ile beraber Hasan hediye olarak getirmiştir. Hediyeler kabul olduktan sonra, Hazret-i Peygamber düldül ile zülfikârı Hazret-i Ali'ye verdi. Mariye cariyeyi de kendisine alıkoydu ki bu hatundan İbrahim adındaki oğlu dünyaya geldi. Mukavvis'in kızkardeşini de Hasan'a hediye edip şâirlerin sultanı yaptı. Elçi olarak gelen Zünnûn da Müslüman olup bütün hâkimlere pir oldu. Ölünce Mısır da defnolunmuştur.

Şâir İmrü'ul-Kays ise Müslüman olamadı. Zirâ astronomi ilminde lânetli Ebû Leheb'in

öğrencilerinden ve akrabalarından idi⁷.

Kaynakça

[1] Sümer, Faruk Yabanlu Pazarı, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı İst. 1985

[2] Şerafeddin Yaltkaya, Yedi Askı, Devlet Kitapları, İstanbul 1985 s.16

[3] Bizans İmparatoru Herakleios

[4] Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Mehmet Zillioğlu, Türkçeleştiren, Zuhuri Danışman, İst:1970,

[5] Kalkaşandi, Şubhal aşafi Kitâbet al inşa Kahire 1913, C:13, S:138 / Şerafeddin Yaltkaya, yedi askı İst. Y. 985 S:7 / C.L. Huat İ.A. C:5/11 S:988.

[6] Savran Ahmet, İmrü'ul Kays b.Hucr. TDVİA. 22.c, s:238

[7] Erkiletlioğlu Halit, Geniş Kayseri Tarihi, Belsin Vakfı Yay. Ankara 2016, s; 109-110

YETİŞEMEDİK

Bir telaşa ile geçti ömrümüz
Zamanın peşinden yetişemedik
Dertleri topladı göçtü ömrümüz
Dermanın peşinden yetişemedik

Çile ektik gönlümüzün tahtına
Yalan yanlış hayal kurduk bahtına
Anlamadık isteği ne ahtı ne
Fermanın peşinden yetişemedik

Ne umduk hayattan neleri bulduk
Dimyat'a giderken bulgurdan olduk
Hani biz Allah'a söz veren kulduk
İmanın peşinden yetişemedik

Murat KAPLAN

ANNE FRANK'IN GÖZYAŞLARI

-Anne Frank'a-

ödüm kopuyor kımıldamaya.
neye dokunsak yasak!
ne yapsak yasak!
gölkurusu sular akıyor
şakağının ırmaklarından

hüzün ikiz kardeşin mi anne
şadırvandan dökülen günler
soluk birer gül oluyor
rüzgârlı saçlarında
gözlerinin yıldızları, hazin
ömrünün hikâyesini anlatıyor
aç güneşe perdelerini
eksilmesin günışığı
ömrünün sahnesinden

yüreğinin bahçeleri
bir ormanı haykırıyor
gülüşünce uğultulu

dağlar çağırıyor seni anne
gönlünün penceresi
neden hâlâ buğulu

Gülçin YAĞMUR AKBULUT

DOĞRULUK NERESİDİR

Mahşerde insanın ak ola yüzü.
Özüne yakışır olmalı sözü.
Doğruluk küllenmez, tazedir közü;
Bir dostun aşkına, yandığı yerdir.

O varken can bulur, edep ve hayâ.
Nazarında erir, kum olur kaya.
Doğruluk, susayan kalplerin suya;
İrfan çeşmesinden kandiği yerdir

Devadır, dermandır kalbin pasına.
Âdemi götürür, dostun hasına.
Doğruluk, garibin sabır tasına,
Ekmeğini aşkla bandığı yerdir.

Âdem haktan olsa, kem yoldan sapsa.
Cihan cennet olur, düsturu yapsa.
Doğruluk, nefsimde kıyamet kopsa;
Fırtına, boranın dindiği yerdir.

Ateşte üşümek, külünde yanıp.
Dostun kapısına aşkla dayanıp.
Doğruluk bendeki ben' in uyanıp;
Kibir dağlarından indiği yerdir.

Üç hece değildir, sadece yekûn
Olmazsa işlemez derine kökün.
Doğruluk en kutlu, en ağır yükün
İnsanın sırtına bindiği yerdir.

Pir Sultan Abdal'ın dertli sazı mı?
Ben neyle unuttum, özde sızımı?
Doğruluk, som altın eyler sözümü.
Katrenin ummana döndüğü yerdir.

Bırakma ruhunu, hırs kafesinde.
Terazi hakikat, tart kefesinde.
Doğruluk insanın dost nefesinde
Cehennemin bile söndüğü yerdir

Bir ak güvercinin kalbe konması,
Yağmurun göklerden aşkla inmesi.
Doğruluk, gecenin güne dönmesi;
Bin türlü marazın onduğu yerdir.

Hakikat aşkına, yolları aşıp.
Katreyken çağlayan, sel gibi taşıp.
Doğruluk, insanın ham iken pişip
Kamiller safına konduğu yerdir.

Ne bir pul gözetir, ne de sarayı.
Kapatır dost ile açık arayı.
Doğruluk pak eder, akı karayı.
Kalplerin nur ile yunduğu yerdir.

Âdeme mihmandar bir ömür boyu.
Ustaya çevirir dergâhta toyu.
Doğruluk kavrulan dudağa suyu,
Resul'ün avcundan sunduğu yerdir.

Hakikat yurdunda aşk olsun dengin.
İzinden yürürsen kaybolmaz rengin.
Doğruluk meydanda en kutlu cengin.
İnsanın kör nefsi, yendiği yerdir.

Gelmiştir çalmanın, vakti sırası
Kapı da burası, dost ta burası.
Doğruluk Yunus'un isli çıkışı.
Şavkının mayama sindiği yerdir.

İbrahim ŞAŞMA

BİR YUDUM GÜLERYÜZ

Mustafa TOPAL

İnsanların gönlüne bir yudum sevinç bırakmak kadar başka hangi duygu mutlu edebilir ki? Ya da hangi çiçek mütebessim insan yüzünde açan çiçekten daha güzeldir?

En güzel nedir sizce? Yani en güzeli tarif edin deseler nerden başlarsınız? Bir çiçek bahçesindeki rengârenk güllerden mi bahsedersiniz? Veya o bahçede ötüşen yine rengârenk kuşlardan ve ruhları dinlendiren, dinledikçe insanı mutlu kılan, bütün gailelerden uzaklaştıran, dünyanın en muhteşem sayılan bestelerinden daha muhteşem cıvıltılarından mı söz edersiniz?

Bir çiçek bahçesindeki güller kadar çeşitli, onlar kadar bol renkli ve onlar kadar çeşitte şekille bezenmiş desenleri, insanı hayran bırakan dokusu, ilâhî sanatın mucizevî örnekliğinde, hem ötüşlerinde muhteşem melodi hem görüntüleriyle kuşların ve böceklerin oluşturduğu dertlere deva eşsiz tablodan mı başlarsınız söze?

Yahut ince bir sanatla dokunmuş, birbirinin güzelliğini kiskandıran, girift ve birbiri ile dehşet verici renk uyumu içinde oluşan zengin motifler bütünü halinde Anadolu insanının el emeği göz nuru kilimlerinde ruh güzelliğine yansıyan, yeşilin her türlü tonunu barındıran, ilmek ilmek dokunmuş bir vadideki akıllara durgunluk veren tablodan mı açarsınız sözü?

Söyleyin güzellik nedir sizce? Bir insandaki yüz güzelliği midir? Ahlâkî güzellikle süslenmeyince gönüllere sevinç vermeyen yüz güzelliği öyle mi? Isısında ısındığımız ama dokununca yandığımız ateşin varlığı gibidir zor güzellik. Söndüğünde yok hükmünde olan ateş misali kaybolan güzellik insanı ne

kadar mutlu edebilir? Ne kadar yansıyabilir ki yüzlerdeki tebessüme?

İnsanî erdemlerle beslenmeyen yüz güzelliği, bataklıkta yetişen gülün güzelliği gibi değil midir? Bu gül ne kadar güzel kokabilir ki? Bu koku insana gönül hoşluğu verebilir mi? İnsana muhtaç olduğu ruh dinginliğini ne kadar verebilir? “Çöplükte biten yeşillikten sakınınız” buyuran Peygamber Efendimiz başka ne kastetmiş olabilir ki? Yani çöplük ya da bataklıkta yetişen bir gül ne kadar koku verebilir? Güldeki güzellik, kokusunun güzelliği çöplük kokusundan sıyrılıp yüzlerde tebessüm uyandırabilir mi? İşte güzel ahlak, güzel huyla bezenmeyen yüz güzelliği insan kalbine sevinç koyamaz.

Peygamber Efendimiz (SAV): “İyiliği ve güzelliği güler yüzlerde arayınız. Guot; (250 Hadis, shf. 45, DİB Yayını). Başka bir hadiste ise “İyilik ve fazilet huy güzelliğidir. (age., s. 57)

İnsanın hayatında en çok muhtaç olduğu şey sevgidir, sevinçtir. Sevgi hayat kaynağıdır, hayata bağlanmanın sağlam kaynağıdır. Bunun içindir ki Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: “Farz ibadetlerden sonra Allah’a en sevimli olan kul fiili, Müslümanın kalbine sevinç koymaktır; (age., s. 14).

Bundan dolayıdır ki, hiç bir güzellik, insan sevincinden, huzur ve mutluluğundan dolayı oluşan tebessümden yüzüne yansıyan kadar güzel değildir. Zira bu güzellik insanda yaşama sevinci oluşturur.

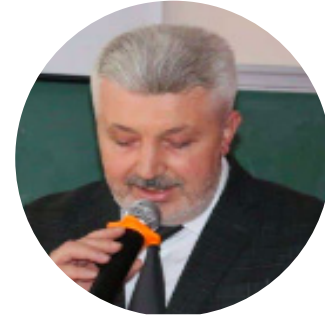
İnsan adeta hayata kök salar. Bir ağaç, baharda yeniden can bularak yeşil bir sevinç

kaplarsa yüzünü, yeniden dirilircesine taze bir canlılık kazanırsa, iç dünyasında insanın yaşadığı mutluluğun yüzüne tebessüm olarak yansımaları da öyledir. İnsan yeniden doğar sanki. İnsan sevindirmenin ne kadar ulvî bir kul fiili olduğunu düşünebiliyor musunuz?

Geçen yıllarda ülkemizde Elazığ merkezli meydana gelen depremde iki buçuk yaşındaki bir çocuğun enkazdan kurtarılışını hepimiz seyrettik. Kurtarıcının kucağında ilk sözü anne oldu. Bu çocuğun annesine kavuşunca yüzünde oluşan sevinç ifadelerini görebilseydik keşke. İşte Peygamber Efendimiz'in en makbul kul fiili dediği şey Müslüman kardeşini böyle sevindirmektir. Bu sevinçle oluşan güzellik hayat kaynağıdır. Her mütebessim çehre sevinç saçarak etrafa. Hayat bulur toplum.

Müslüman, derûnî âlemde yaşadığı iman sevincini yüzüne yansıtmalıdır. Peygamber Efendimiz (SAV)'in "Vech-i be'suş" iye tarif ettiği tebessüm, güler yüz, mü'minin mü'min kardeşi için, iman samimiyeti ile çehresine yansıttığı huzur, mutluluk, iyi niyet, güven, dürüstlük ve samimiyet mesajıdır.

Böylece oluşacak muhabbet ortamında gelişir kardeşlik duyguları. Huzur, güvenle oluşur. Gerek aile içinde gerekse toplum arasında sevecen tavırlarımız karşımızdaki insana güven telkin etmelidir. Yani birbirimize güvenmek zorundayız. Aksi takdirde birliğimiz ve kardeşliğimiz nasıl gelişir? Toplum zaaflarından nasıl sıyrılırız? Yine güler yüzün sadaka olduğunu beyan buyuran Peygamberimizin, bu güzel tavsiyeleri, bizi birbirimize bağlayan kardeşlik duygularının gelişmesine zemin hazırlar.

TÖRE MAYASI

Kulak ver ataların çağlar aşan sesine,
Geleceğin inşası bu sedaya gizlenir.
Asırlar sığmaz olur tarihin sinesine,
Atı, bir çınar gibi maziden filizlenir.

Yol gösterirken bize tecrübesiyle zaman,
Umutlu geleceğe yağma olur her güman.
Kuşanır devriyeli yağmurları asuman,
Dejenere her kuşak tarihle temizlenir.

Geçmişin kuşlarına kanat olur gelenek,
Kırk yılı hatır sayar kahve kokulu dibek.
Çağların ötesine uzanırsa gelecek,
Hakikat membaından doyunca feyizlenir.

Pir elinden badeye aşına tasımız var,
Ahde vefa desenli gülden libasımız var.
Hazineler dolusu şanlı mirasımız var,
Bu kutlu ateş yeni kuşaklarda közlenir.

Aldatmasın sakın ha seni Batı rüyası,
Hıra Dağı kokarken bizde töre mayası.
Afakını serapa saracaktır ziyası,
Ümmetin evlatları birlik ile sözlenir.

Yeni bir fetih bekler tozlu her kütüphane,
Nefsani arzulara yenilmeden zamane.
Sığınak olmamalı sana bir tek bahane,
Mazlum coğrafyalarda her zaman Türk gözlenir.

Yahya ÖZKÖK

KOLAY İŞLER (!)

Olmayan şu paramızla
Poz alırız, poz satarız!
Yüzümüzde karamızla
Söz alırız, söz satarız!

Cepte bitince bakiye
Sarılırız bir öyküye
Maziden bakıp atiye
Haz alırız, haz satarız!

Ne düşünür, ne okuruz
Bülbül oluruz şakırız
İnanın ki tamtakırız
Biz alırız biz satarız

Herkes kavli kararınca
Olur, sanki bir karınca
Dost meclisine varınca
Hız alırız, hız satarız!

Balon oluruz şişeriz
Yollara kibir döşeriz
Hâlbuki birer beşeriz
Naz alırız, naz satarız!

Boş oturup dura dura
İpsiz tırmanırız sura
Dizimize vura vura
Toz alırız, toz satarız!

Şeytan daim peşimizde
Gölgemizdir işimizde
BERBATİ'yi düşümüzde
Tez alırız, tez satarız!

BERBATİ (Yusuf DOĞDU)

KUSURA BAKMA

«Hoş geldiniz» beyim şöyle buyurun
Hanemiz temizdir, hasıra bakma
Sofra serdik karnınızı doyurun
Yine pilav yaptık kusura bakma

Bilirim bizlerin ötmez borusu
Ezelden böyledir işin doğrusu
Kerpiçten evimiz saray yavrusu
Kapı pencerede hasara bakma

Keyf üstüne keyif çatıyoruz biz
Durmadan kahrkaha atıyoruz biz
Sabahtan akşama yatıyoruz biz
Elde ayakta ki nasıra bakma

Bizim dağlarımız kar olsun beyim
Solsun bağlarımız har olsun beyim
Sizlerin sofrası var olsun beyim
Bizde biten buğday mısıra bakma

Güneşin ağaya beye doğduğu
Fakirin çileye derde doyduğu
Çakalın sırtlanın aslan boğduğu
Efdal'ın geldiği asıra bakma

Efdal PETEK

661.YILDÖNÖMÖNDE SIRPSINDIĞI SAVAĞI'NIN ÖNEMİ

Bahri BERBEROĞULLARI

Sevgili okurlarım. Cennet vatan üzerinde yaşıdığımız topraklara minnet, bu aziz vatan topraklarını bize emanet eden adı sanı bilinen, bilinmeyen atalarımıza da minnet borcumuz olduğunu unutmayalım. Ve, yine unutmayalım ki, Osmanlı-Türk tarihi içinde Edirne'nin yeri, önemi bir başkadır.

Edirne'nin Orhan Gazi döneminde Şehzade Murat baş komutasında Gazi Akıncı ordusunca alınışı (Edirne'nin fethi tartışmalara sebep olsa da biz 1361 yılını baz alıyoruz) 1362 de Sultan Orhan Gazi'nin vefatı (1362) Şehzade Murat Bey'in; I. Murat Hüdavendigâr olarak Osmanlı tahtına geçip Rumeli Beylerbeyliği ve Edirne Komutanlığına Lala Şahin Paşa, yardımcılığına da Gazi Evrenos'un tayini. Sultan I. Murat'ın Rumeli Beylerbeyi Lala Şahin Paşa'ya verdiği emir ile kuzeyde Filibe, Zağra'yı Lala Şahin Paşa, Gazi Evrenos da Batı Trakya'da Gümölcine zapt edilerek Bizans, Bulgar, Makedonya'daki Sırlar'ın ilintileri kesildiği gibi yaklaşan Türk tehlikesi, onları da tehdit ediyordu.

Bir yandan zapt edilen yerlere Anadolu'dan gelen-getirilen konar –göçer Türkmenlerin iskânı, diğer taraftan zapt edilen bu yerlerde kurulan Tımarlı Sipahi Ocakları hayli zamanlarını alıyordu.

Sultan I.Murat, fetihlere kısa bir süre ara verilmesini ama hazırlıkların, gelen-getirilen göçmenlerin yerleştirme işinin de hızlandırılmasını da emretti.

1363 İlkbaharında kışı geçirdiği Dimetoka'dan Bursa'ya doğru ordusuyla hareket etti. Bursa'ya vardığında Edirne'nin fethini Anadolu'daki Türk Beylikleri ile Asya'daki hükümdarlara fetihnamelerle bildirdi.

Rumeli'de fethedilen yerlere gelen-getirilen göçmenlerin iskân çalışmaları Avrupa'yı ayağa kaldırmış Sırp ve Bulgarlar Edirne ve

Filibe'nin geri alınması için harekete geçmişlerdi. Filibe'yi teslim edip ailesi ile Sırbistan'a gitmesine izin verilen Filibe eski kumandanı, Sırp kralı V. Uroş'a başvurarak; Sultan Murat'ın Büyük bir kuvvetle Anadolu'ya gittiğini, Rumeli de az bir Türk kuvveti kaldığını Türkler'in zapt ettiği topraklarını geri almak için Türklere saldırmanın tam zamanı olduğunu, harekete geçilmezse sonucun kendileri için çok geç ve korkunç olacağını söyleyerek onu ikna etti.

Papa V. Urban'ın teşviki, Macar kralı komutasında Bulgarlar, Sırlar, Macarlar, Bosnalılar birleşip, Hristiyan Haçlı ordusu hızla Edirne üzerine yürüyüp Edirne'nin kuzeyinde Meriç nehri kenarında bugünkü; Sarayakpınar eski adıyla; Sırpsındığı denilen mevkiye gelip ordugâhlarını kurdular.

Sultan I. Murat, o sırada Bursa'da idi. Edirne'de Rumeli Beylerbeyi, Edirne komutanı Lala Şahin Paşa, bu ani ve beklenmedik durumu haber alınca şaşkınlık, endişe ile panikleyerek Bursa'da bulunan I. Murat'a özel ulakla haber verip hemen yardım göndermesini istiyordu. Onca yaşına başına, tahsil, görgü, deneyime sahip, yanında I. Murat varken aslan kesilen onun gücü, gölgesi ile büyük işler başaran Lala Şahin Paşa, tam anlamıyla paniklemişti. O günkü ulaşım şartlarını düşünün, haberci en hızlı atla yola çıkmıştı. Edirne'den Gelibolu'

ya oradan karşıya geçip Bursa'ya gidip Hünkara haberi verecek, I. Murat ordusunu hazır edip aynı güzergahtan yola koyulacak Edirne'ye varacak. Bu, gün değil ayı geçecek bir süreç demektir. Oysa Haçlı ordusu, Edirne'nin dibinde Meriç'e kadar gelmiş at kişnemeleri Edirne'den duyuluyordu. Tarihi kaynaklar Hristiyan Haçlı ordusunun gücünün 60 bin olduğunu yazar.

Bu durumu haber alan Bergos (Lüleburgaz) Uç Beyi HACI İLBEGİ, Özel timi ve emrindeki ordusuyla derhal Edirne'ye geldi. Bazı kaynaklar Lala Şahin Paşa'nın kendisini acele çağırdığını, bazıları da haber alır almaz geldiğini yazar.

Neyse koşup gelmişti ya Lala Şahin Paşa ile neler yapabileceklerini, durum değerlendirmesi ile güçleriyle neler yapabileceklerini tartışıyorlardı.

Sayın okurlarım, bırakın yabancıları. Türk vakanüvislerinin (tarihçiler) bile Sırp-sındığı'nda Haçlılar kazandığında; Türkleri geldikleri Anadolu'ya geri sürme fırsatını yakalayacaklarını söyledikleri bu savaş Türk tarihinin dönüm noktası, TÜRKLER in Balkanlarda kalıp kalmama, Rumeli'de olup olma arasında ince çizgiydi.

Bunu düşünmek bile korkunçtu. Sultan Orhan Gazi'nin, büyük oğlu Rumeli Fatih Gazi Süleyman Paşa'nın, Sultan I. Murat'ın, Hacı İlbegî'nin, Ece Bey, Gazi Fazıl'ın binlerce şehidin, onca gazinin canları, kanları pahasına zapt edilen Rumeli'ndeki bu vatan toprakları bir anda elden çıkacaktı öyle mi? Tüm ısrarlara ikna çabalarına karşın Lala Şahin Paşa düşmanın 60 bin askeri ile çok güçlü ve sayıca üstün olduğunu, Sultan I. Murat'tan gelecek yardımı beklemekten başka çaresinin olmadığını, elinin kolunun bağlı olduğunu yani Nuh diyordu da peygamber demiyordu.

Karşısında anlı şanlı Rumeli Beylerbeyi Lala Şahin Paşa'nın aczi, çaresizliği ile suskun süklüm büklüm duran Lala Şahin Paşa'yı hayretle izleyen Hacı İlbegî:

"Paşam aklınıza başka bir çözüm yolu gelmiyor mu elimiz kolumuz bağlı düşmanı öyle bekleyecek miyiz?" diye sorduğunda Paşa solgun benizli yüzünü Hacı İlbey'den kaçırırçasına ters taraf çevirdi cevap vermek istemiyordu...

Hacı İlbey paşaya baktı haline acıdı. Sultan Murat'ın canlı gözleri, kan çanağı gibi kızarmış görünümü acınacak durumda idi. Koskoca Rumeli Beylerbeyi'ne öylesine baktı baktı acıdı. Üzüldü. Durum Hacı İlbey'i son derece etkiledi, öfkeliendirdi. Yapmadığı şeyi yaptı, sesini yüksek perdeden yükselterek; "Paşam " diye yüksekçe ses tonu Lala Şahin Paşa'yı kendine getirmeye yetti. Yüzünü

Hacı İlbey'den tarafa çevirdiğinde Hacı İlbey; " Paşam, tek çare vardır savaşmak. Korkunun ecele yararı yoktur. Sultanı bekleyeceğiz tamam bekleyelim. Biz Sultanı bekleyeceğiz de küffar bizi bekleyecek mi acaba? " Sonra dilinden bir ayet döküldü; "El intizar, aşettüminel nar ulema." (beklemek ateşten daha şiddetlidir)...Hiçbir söz, hiçbir nasihat, hiçbir öğüt paşayı yumuşatmıyor, etkileyip kararından döndürmüyordu. Artık iş şirazesinden çıkmıştı.

Hacı İlbey sözlerine devamlı; "Paşam, savaşır ölürseniz bir kere ölürsünüz, korkar savaşmaktan kaçarsanız her zaman ölürsünüz..." Paşadan ses seda yoktu. Hacı İlbegî devamlı; " Tamam Sultan Murat'ı bekleyelim o gelene kadar biz de boş durmayalım bir şeyler yapalım. Benim Gazi Akıncı Özel timimi bilirsiniz. Bunlara siz de bir miktar asker katın gece keşif yapalım, küffarın gücünü ölçüp, tartıp, öğrenelim. Bunları öğrenirken zaman kazanır, Sultan Murat ta bu arada yetişmiş olur..."

Sağ elini çenesine dayamış, gözleri yerde, düşünceye dalmış, Hacı İlbey'i dalgın dalgın dinleyen Lala Şahin Paşa, bir an gözlerini yerden kaldırıp Hacı İlbegî'nin yüzüne çevirdi. Duyduklarını bir kere daha kafasından geçirdi, içinden; "neden olmasın?" diye kendine sordu. Birden; "Tamam!" dedi...

Kendisini sıkışmış, sırtından terler boşanan Hacı İlbegî: "Oh be!" diye avazı çıktığı kadar bağıracaktı ki kendini dengeledi, hiçbir şey demeden huzurdan çıktı.

HACI İLBEGİ DERHAL HAREKETE GEÇİYOR

Hacı İlbegî hazırda bekleyen kendi komutan ve çavuşlarına savaş durumuna geçmelerini, hazırlıklarını, atlarını, kendilerini doyurup istirahat çekilmelerini söyledi. Birçok harbe birlikte girmiş, göğüs göğse kılıç urup gazaya girmiş gazilere bu kez karşılarında büyük bir Hristiyan ordusunun olduğunu, onların çokluğuna bakmayıp çoğu kez azlığın çokluğa galebe çaldığı ayetini anımsatıp, Allah için, din, peygamberimiz, sultanımız için savaşacağız diyerek dualar edilip yola çıkıldı. O ve yiğitleri gecenin karanlığı koyulaşınca Meriç ırmağını çevreleyen bataklıkları aştılar. Aynı zamanda Hristiyanların yortu gecesi

olup, Haçlı ordusu zaferlerinden emin, önle-
rindeki ırmak ve bataklıkların aşılamayacağı-
na güvenerek, yarınki zaferlerini bu geceden
kutlamaya başlamışlar, yeyip, içip, eğleniyor-
lardı. Gecenin geç vaktine doğru yorulup sız-
mışlardı.

SAVAŞ ÇOK KANLI OLDU

Nice savaşlar görmüş, yaşamış Hacı
İlbey gazilerine şu emri verdi; "atların ayakla-
rına keçe ya da çuval bağlayın, son derece ses-
sizce düşman ordugâhı çepeçevre sarılacak,
önce gizlice girilip düşmanın atlarının ipleri
kesilecek, işaret verilince davullar, zurnalar
gümbürtüyle çalacak, kılıçla hücum edilecek"

Emir kademe kademe uygulanıp, işa-
ret verilmesi üzerine düşmana zorlu bir gece
baskını yapıldı. Davulların gümbürtüsü, zur-
naların uğultusuyla ipleri kesilmiş, başıboş
kalıp ürken atlar önüne geleni çiğniyor, ça-
dırları deviriyor, kırıp, döküp etrafa dehşet
eriyorlardı.

Hacı İlbegi, bu disiplinsiz, başıboş asker
topluluğuna gece yarısı öyle bir baskın yaptı
ki, derin uyku durumundaki Haçlılar, atların
yarattığı gümbürtü ile gök yarılmış ta kıyamet
kopuyormuşçasına Türk askerinin yükselen
naralarıyla kendine gelene kadar bir oku ya
da kılıcı bağırılarında acı ile hissediyordu.

Evet. Haçlılar, "ALLAH! ALLAH!" nidala-
rıyla göğün başlarına çöktüğünü fark ettikle-
rinde çok geç kalmışlardı. Türklerin kılıç ve
oklarından kaçmak isteyenler kendilerini Me-
riç'in soğuk, boğucu sularına attılar ama ne
yazık ki kurtulamadılar. Cesetleri Filibe köp-
rüsünün altından sürüklenerek günler sonra
denize ulaştı. "Sırların dağılması-bozgunu-
yok olması" anlamına gelen SIRPSINDIĞI SA-
VAŞI" Hacı İlbegi'nin dehası Gazi Akıncıların
yiğitliği sonucu zaferle sonuçlandı. Haçlıların
Komutanı Macar Kralı Layoş, canını Meriç
Nehrini geçerek zor kurtardı. Kurtuluşunu
boynundaki Meryem Ana tasvirine borçlu
olduğuna hükmedip dönüşünde ülkesinde
Meryem Ana adına kilise yaptırdı.

Yiğit Hacı İlbey Türk tarihine 1071
Malazgirt Savaşı kadar önemli destansı zafer
armağan ediyordu. Türkler bu zafer sonrası
Rumeli-Balkanlar da kalıcı olduklarını-ola-
caklarını Avrupalılara kabul ettirmiş oldular.

KAHRAMANA ÖDÜLÜ; KALAYLI TASTA

AĞU

Sevgili okurlarım, böylesine şanlı zaferi
kazanan komutanın ödülü elbette çok büyük
olmalı değil mi? Halk yiğit Hacı İlbegi ve Ga-
zilerini zafer sonrası Edirne'ye gelirken Meriç
Nehri kenarında sevgi, coşku ile karşılayıp
bağrın basarken iki kişi Rumeli Beylerbeyi
Lala Şahin Paşa ve yardımcısı Gazi Evrenos
son derece şaşkın, bitkin ve üzgün durumda
idiler. Endişeleri iradelerini almış, vicdanlarını
yok etmişti. Sultan Murat'a özel ulak gönder-
miş, acele yardım istemişti. Acaba Sultan kor-
kaklığını, çaresizliğini anlayıp; "Neden Edir-
ne'deki işini kendin halletmiyorsun koskoca
Beylerbeyisin " demez miydi? Korkaklığın,
ürkekliğin, basiretsizliğini anlayan I. Murat
gibi otoriter sert padişahın tepkisini biliyordu;
önce üzerinden görevi ardından gövdesinden
kellesi gidecekti.

Lala Şahin Paşa tıpkı Gazi Evrenos gibi
Rum-Hristiyan kökenli olup küçük yaştan iti-
baren İslam terbiye, bilim ve ilmiyle yetiştiril-
miş, yetişmiş, I. Murat'ın Lalası (öğretmeni)
ardından yanından ayırmadığı Edirne Başko-
mutanı ve Rumeli Beylerbeyliğine atadığı yet-
kili devlet adamıydı. İşte bu Lala Şahin şimdi
karmaşık duyguların içinde, korku ve endişe-
leri çerisinde dini, insani, vicdani hasletlerini
kaybetmiş Hacı İlbey'i yok etmeye karar ver-
di.

Oysa Hacı İlbegi, hiçbir ödül ve makam-
paye isteği, ard niyeti peşinde olmayan, Lala
Şahin Paşa'yı Sultana şikâyet gibi mezhebi
ve meşrebine sığmayan içi, dışı, içi dışı, özü,
sözü bir yiğit kişi idi. Savaş sonrası Lala Şahin
Paşa'ya; "Paşam, gördünüz mü endişeleriniz
boşuna imiş, biz Osmanlılar inancımız, gücü-
müz var oldukça yenemeyeceğimiz ordu yok-
tur!" diyecek, saygı sunacak, ayrılacak Uc'u
Bergos'a (Lüleburgaz) dönecekti.

GEÇME NAMERT KÖPRÜSÜNDEN KO
APARSIN SU SENİ!

Kapı açılıp içeri sessizce giren görevlinin
elindeki kalaylı tası Hacı İlbey başını kaldırdı-
ğında fark etti. Birden tas elindeki görevli ile
göz göze geldiler.

Tek söz etmeyen, edemeyen görevlinin
suskunluğunu anlayan Hacı İlbey ayağa kal-
kıp görevliye doğru yürüdüğünde görevli, tası
uzatırken başını da öne eğmiş öylesine sessiz

duruyordu. Anlaşılmıştı; Lala Şahin kararını vermiş canını istiyordu. Bizanslıların, Bulgarların, Sırpların, Macar, Leh ve Avusturyalıların savaş meydanlarında çok uğraşıp alamadıkları canını...

Yaşadığı sürece iki şey bildi; şartlar ne olursa olsun ALLAH'a- Sultan a şartsız İTAAT! Şimdi bu inançlarının, tüm karşı koymalara rağmen koskoca Karesi Beyliğini Osman Bey ve Orhan Gazi ile Gazi Süleyman Paşa'ya olan sevgi saygı nedeniyle Osmanlı'ya götürüp bağlaması, Rumeli de fethedilen yerlerde gazileri özel timiyle Osmanlı'ya hizmetinin ödülünü Rumeli Beylerbeyi Rum dönmesi Lala Şahin Paşa'dan alıyordu. Bir Kalaylı tas dolu su agu (zehir).

Görevlinin, utancından başını öne eğip utanarak uzattığı tası, tek damlasını dökmeden iki eliyle dikkatli ve sıkı sıkı tutarak aldı. Dökmek olmazdı. Koskoca Devletin Rumeli Beylerbeyi Lala Şahin Paşası öyle takdir etmiş, ödül olarak gönderip ikram etmişti. Dedik ya; Sultana itaat ALLAH'a itaatti. Burada devlet te Sultan da Lala Şahin Paşa idi.

Elinde kalaylı tas Kibleye döndü. Tövbe edip bildiği duaları okuduğunda görevli dayanamayıp hızla dışarı kendini attı, yoksa yoksa içerde biraz daha kalsa Hacı İlbey'nin elindeki tası alıp pencereden dışarı fırlatacağı. Hacı İlbeyi onun farkında değildi. Durası bitip, tekbir ardından kelime-i şehadet getirmeye başladığında buğulu gözlerinin önünde, Rumeli Fatihi, efsane komutanı, can yoldaşı kardeşim dediği Gazi Süleyman Paşa kır atının üstünde bembeyaz elbiseleri, güleç, nurlu yüzü, diğer eliyle de dizginlerinden tuttuğu Hacı İlbey'nin yağız atıyla ona bakıp bir şeyler işaret edip;

Geçme namert köprüsünden kop apar-sın su seni

İçme namert çeşmesinden kop aparsın kurt seni.

Dizelerinde şairin dediği gibi, "namerde yalvarıp yakarmak bize yakışmaz. İç, bitir şunu da gidelim." dercesine Hacı İlbey'i bekliyordu adeta.

Son olarak; "Eşhedü el la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve rasulüh." dilinden döküldüğünde elindeki kalaylı tası bir dikişte tek damlasını dökmeden

bir dikişte sonuna kadar içip bitirdi. Zehir öylesine kuvvetli idi ki o anda olduğu yere yığılıp ruhunu teslim etti. Ömrünün hiçbir anında korkaktan, alçaktan, namertten, nankörden ; "aman dileyecek" yiğit değildi.

SARAYAKPINAR (SIRPSINDIĞI) MUHAREBESİ ANITI VE TÖRENLERİ

Sevgili okurlarım, yazmış olduğum, birinci sayısı tükenip ikinci genişletilmiş sayısının baskısına hazırlandığım; "RUMELİ'DE 653 YILLIK VATAN LÜLEBURGAZ ve GAZİ ALİ BEY CAMİİ TARİHİ" isimli kitabımın ilk baskısını yapmadan önce 23 Temmuz 2010 Cuma günü yani bundan 14 yıl önce, Sırpsındığı Savaşı'ndan 643 yıl sonra Sarayakpınar (Sırpsındığı) Köyüne belge bilgi edinmek için gittim.

Köylülerle görüştüm. Sırpsındığı Kalesi Köyündeki askeri garnizon içinde olduğundan izin alıp ziyaret ettim. Askeri garnizonun önderliğinde Köyde her yıl 21 Ekim'de; "SIRPSINDIĞI MUHAREBESİ ANMA TÖRENİ" düzenlendiğini ama bir iki yıldır kutlanmadığını köylülerden öğrendim. Günümüzde törenlerin kutlanmadığını biliyorum Köyün içinde "SIRPSINDIĞI MUHAREBESİ ANITI" var. Güzel anlamlı ibarelerin yer aldığı bir anıt. Anıtta; "Şehit ruhları vatan semalarında dolaştıkça, şanlı

Bayrağımız göklerde yükseldikçe Türk Milleti ilelebet hür yaşayacaktır. K. Atatürk". "

Bayrakları Bayrak yapan üstündeki kandır. Toprak eğer uğrunda ölen varsa Vatandır. Mithat Cemal Kutay",

"Tarihçi Hoca Sadeddin'e göre Hacı İlbey; Gazanfer Harp ve İstnadgah-ı Din-i Mübin (Dinizin güvendiği savaş aslanı), " Sırp Sındığı Savaşı, Osmanlı Devleti'nin imparatorluğa geçiş dönemi olarak kabul edilir. Yabancı tarihçiler", "Türk evladı Ecdadını tanıdıkça büyük işler yapabilmek için kendinde kuvvet bulacaktır. K. Atatürk" ve hitabesinde yazan; "SIRP SINDIĞI SAVAŞI. Bu ovada Hacı İlbey komutasında 10 bin Türk akıncısı, 60 bin mevcutlu Haçlı ordusunu yendi. Türk'ün zekâ ve cesareti ile elde edilen bu galibiyet, Osmanlı Devletine Avrupa kapılarını açtı. Türk ordusuna yüksek Moral gücü kazandıran ve Balkanların egemenliğimize geçmesini sağlayan bu savaş; aynı zaman-

da Osmanlı'nın Devlet'ten İmparatorluğa geçişidir. Evlad-ı Fatihanın ataları olan SİRP-SINDIĞI Şehitleri ile tarih boyunca Türk Milleti'nin zaferleri ve vatani uğrunda kanlarını döken Aziz Şehitlerimizin ruhları şad olsun..” Kitabenin sonunda HACI İLBEGİ şöyle anlatıyor: Selçuklu Beylerinden Karasioğullarının Balıkesir Kumandanıdır. Anadolu Devleti'nin kurucu kumandanıdır. Anadolu ve Paşaeli (Rumeli)fatihleri arasında ün kazanan Hacı İlbey Dimetoka şehrinin fatihidir. Edirne üzerine yürüyen 60 bin kişilik Haçlı ordusuna 10 bin kişilik Süvari Akıncı Türk Birliği ile Sırpsındığı Savaşı'nda yenen muzaffer Komutandır. Sırpsındığı Savaşından sonra Balkan ülkeleri Osmanlı Devleti'ne katılmış ve Osmanlılar bu ülkelere asırlar öncesi göç eden Türk Kavimleriyle bütünleşip büyük kültür birliği meydana getirerek egemenliklerini 600 yıl sürdürmüşlerdir. Hacı İlbegi bu savaştan sonra ölmüştür.”

Sevgili okurlarım, Kitabede yer alan Atatürk'ün sözü var; “Türk evladı ecdadını tanıdıkça, Büyük işler yapabilmek için kendinde kuvvet bulacaktır.” diyor Atamız. Türk evladı ecdadını nasıl tanıyacak yazılan kitaplarla, anıtlarla.

Bugünkü ve gelecek kuşaklara bu tür anıt ve eserlerin kuşaktan kuşağa aktarılması için o anıt, eserleri kuşaktan kuşağa sağlıklı bakımlı bırakmak görevimizdir. Sırpsındığı Savaşı Törenleri yine 21 Ekimler de coşkuyla kutlanmalıdır.

Bugün 21 Ekim SİRPSINDIĞI SAVAŞI'nın 661. yıldönümü kutlu olsun

Sırpsındığı Savaşı komutanı Hacı İlbegi, gazi akıncıları, bizlere bu cennet vatani emanet eden Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarını tüm şehit gazilerimizi minnet ve rahmetle anıyoruz. ruhları şad mekânları cennet olsun.

SESSİZLİĞİN GÜFTESİ

Fecre yakın saatler dilimde bir terennüm,
Mısralar dile gelir açılırken ufuklar.
Yıldızlar ısıt ısıt, yüzlerinde tebessüm
Sessizliğin güftesi kirli sesleri paklar

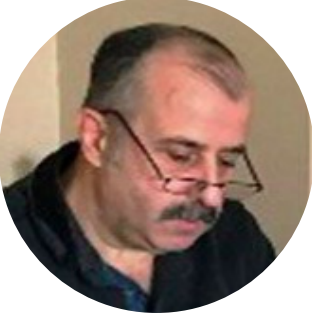
Yerler gökler rüyada neden ben uyanığım?
Alnım aydınlık lakin surette gün yanığım
Kuyular gölgesinde duyulmuyor çığlığım
İssizliğin koynunda gözyaşlarımı saklar.

Aydınlansın semalar güneşim mi tutuldu?
Ay asılı mı kaldı gökte mi unutuldu?
Geceler viran oldu gündüze mi katıldı?
Sonsuzluğun özlemi her an göğsümü yoklar.

Nurlu şafaklar söksün boğsun karanlıkları
Hunhar eller uzanıp kirlетmesin akları
Yakın olanlar gitsin getirsin uzakları
Özlemim sona ersin kaybolsun tüm firaklar.

Selma ÇANAKÇIOĞLU

YAŞAM, AMAÇ, ANLAM VE YALNIZLAŞAN İNSAN

Ali Rıza MALKOÇ

Yaşam dediğimiz yalnız başına nefes almak mıdır?

O, ne bir ekmek kavgasıdır,

Ne de inanç ve ideoloji savaşı...

Ekmek de kutsal bizim için, gönül nağmesi de Toprak, su, emek, alın teri ve gözyaşı...

Hani özlemimiz şuydu.

İnsan özüne dönüp, hakla yoğrulacaktı

Sen eğer düzelseydin, her şey doğrulacaktı

Yolcu yolunu bulup, su duru akacaktı

...Bilgiye ulaştınız, yöntem bilemediniz

...Ve insanı tanıyıp, tartıp sevemediniz

Asla sevemediniz...

Evet, yazıma şiirsel bir betimlemeyle başlamak istedim.

Önceden negatif bir olay karşısında tepki olarak: "haksızlık, ahlâksızlık işte" deyip geçiyorduk. Şimdi daha ötesine vardık ki; "kirlenme, yozlaşma, bozulma ve kokuşma" tanımları bile yetersiz kalıyor. Peki, neyimiz eksik, neyimiz tükendi, neleri ihlal ve ihmal ettik ki, tüm imalatlarımız yetersiz kalmaktadır? Toplumsal erozyon neden bu kadar hızla yayılmakta ve tüm değerler ve deneyimler ayağımızın altından kaymaktadır.

Kişilerin, kurumların, genel kabul görmüş inanç ve düşüncelerin; bu olumsuz süreci hızlandırmada, etkin rolü olsa bile, kolaycılığa kaçıp, yükü üzerimizden atmak; "önyargı, hazırcılık, taklitçilik, keyfilik ve tembellik" olur kanısındayım.

Teknolojik gelişmeler, sanayi, bilişim ve internet devrimi; bireylere sahte özgüven aşıladi ve adeta uyuşturdu, esir aldı. İnsanlar arasındaki iletişim, etkileşim ve yüz yüzelik ve yan yanalık azalınca; insani duygularımızı yaşamın içerisine dâhil etme gereği duymadık. Farkındalık kısırlaştı. Bu tür iyi duygu, düşünce ve niteliklerimizi, küllenen kor bir alev

gibi, enerji olarak beynimizde nadasa bıraktık. Külüne üfleyecek bir iradeyi beklemekte. Ve bu bilim/teknolojiyi çoğunlukla ithal ettiğimizden; vaz geçemediğimiz konfor, bireyi ve toplumu daha da fakirleştirdi. Eskiden donanımı, birikimi noksan şahsiyetler için:

"Kendisi muhtâc-ı himmet bir dede

Nerde kaldı gayrıya himmet ede"

beyiti ile durum tespiti yapıldı. Şimdi ise: "Ayrarı yok içmeye, atla gider çeşmeye" tekerlemesi daha vizyoner bir yakıştırma ve yakınma gibi duruyor.

İnsan farklı ölçeklerde farklı kimliklere bürünmektedir. Yalnız başınsa şahıs, ailede birey, mahallede komşu, işyerinde meslektaş, okulda arkadaş, yurttta yurttaş, dünya ölçeğinde ise dünya vatandaşıdır.

Dünya vatandaşı: Bu kavram, insanın tüm dünyaya aidiyetini vurgular ve sorumluluklarının yerel sınırların ötesine geçtiğini ifade eder. Dünya vatandaşları, küresel sorunlara duyarlıdır ve çözüm bulmak için çalışırlar.

Hangi kavramı kullanırsak kullanalım, insanın dünya ölçeğindeki kimliği, yerel kimliğinden farklı olarak daha geniş bir perspektif ve daha büyük bir sorumluluk gerektirir. Küresel sorunlar karşısında birlikte hareket etme ve çözüm bulma ihtiyacı, insanı dünya ölçeğinde birleştiren en önemli faktördür.

İnsan biyolojik canlı evresinden geçip; aidiyetler ve yeni kimlikler kazanınca; sorumlulukları ve ödevleri de artıyor. Toplumda birlikte yaşama bilinci, üretimde takım ruhu, yönetimde çoğulcu demokratik kültür devreye giriyor. Bu süreç, planlanan ve arzu edilen düzeyde olmayınca, yıkım ve hüsrân dönemi başlıyor.

Topraktan uzaklaşan insanoğlu; sağlığını, işini, aşını, refahını, huzurunu, geleceğini, yaşam kültürünü, üretme ve paylaşma

aşkını da yavaş yavaş kaybediyor.

Bir örnekleme yapmak gerekirse; projesi ve üretim planlaması hazır olan bir otomobil için binlerce girdi, sistem, donanım, parça ve malzemeye ihtiyaç vardır. Fabrika yönetimi, bunların bir kısmını kendi bünyesinde üretir, bir kısmını ithal eder, bazı parçaları da yerel firmalardan tedarik eder. Tüm parçalar, daha önceden belirlenen üretim yöntemleriyle bir araya gelerek, artık satışa sunulabilecek araç üretilmiş olur. Normal şartlarda, eksik veya fazla bir parçadan söz edilemez.

Geri kalmış, bırakılmış ve ne yapacağına karar verememiş toplumlarda; hiçbir şey olması gereken yerde değildir. Her şey dışı bağımlıdır. Adalet, eğitim, kültür, sanat, güvenlik, sağlık, üretim, sanayi, tarım, teknoloji ve savunma sistemleri yetersiz kalır.

Orkestra şefi, yeteneksiz ve yetersiz ise; ortaya uyumlu bir koro sesi çıkmayacaktır.

Toprak, su, güneş, tohum, gübre ve ekipman var fakat üretim ve satış planlaması yoksa; hayvansal ve tarımsal üretim de arzu edilen düzeyde olmayacaktır.

Tarafsız, bağımsız, liyakatli, ehliyetli, özerk bir yargı sistemi yoksa hukukun üstünlüğü, bağlayıcılığı, maddi gerçeklik, adalet, hakkaniyet, meşruiyet ve hukuk güvenliği yalnızca yazılı yasalarda, kâğıt üzerinde kalacaktır. Yasayı hazırlamak, dışardan almak yeterli olmuyor. Onu uygulayacak, yorumlayacak, içselleştirecek yeterli bilinçli bir irade de gerekiyor.

Kısacası toplumda herkes kendince bir şeyler üretiyor, söylüyor, yazıyor, anlatıyor, bağırtıyor, karıştırıyor, koşuşturuyor. Fakat metodolojik bir amaç ve yaklaşım olmayınca, fabrika üretimi gibi toplumsal bir bütünlük arz etmiyor. En basit ve güncel bir örnek: Üretici tarlasından hasat ettiği domatesin kilosunu, maliyetinin altında 1 liraya satamazken, bizler kilosunu marketten yaklaşık 30 liraya satın almaya devam ediyoruz. Yani üretici en pratik yöntemle, ürünlerini bir kooperatif marifetiyle; reçel, salça, turşu, konserve, dondurulmuş gıda standardında satamıyorsa, yalnızca üretici mağdur olmayacak, olumsuz etkileri tüm topluma yansıtacaktır.

Yöntem, araştırma, etüt, proje, zamanlama, planlama ve uygulama bir saatin çarkları gibi çalışabiliyorsa; bir toplumdan, sistemden, yönetimden, üretimden, kalkınmadan söz edilebilir.

Diğer türlü ortada bir toplum ve millet yoktur. Günübirlik yaşayan, akıbeti belirsiz topluluklardan oluşan, geçici mutluluk tadan bir kabile, klan, aşiret ve cemaatten söz edilebilir.

Elbette ki, modern toplumlarda da sivil toplum, gönüllü birliktelikler, gruplar, oluşumlar, platformlar olacaktır, olmalıdır. Fakat bunlar devlet ve millet oluşumuna alternatif veya rakip değil, bütünü kucaklayan, işleyişi daha verimli hale getiren sistematik yapılar olmalıdır.

Modern toplumlarda bireyler, madde-den mahrum ve mağdur yaşamayacak fakat maddenin kulu, kölesi ve bağımlısı da olmayacaktır.

Bir toplumda din, mezhep, felsefi düşünce, diğer inanç ve ideolojiler; hiçbir zaman makam, mevki, menfaat kapısı ve aracı durumuna düşmemelidir. Hele ki, manevi inanç ve düşünceler, toplumda aldatma, kandırma aracı olarak kullanılmaya başlamışsa, bireylerin, düştüğü yerden kalkma ihtimalleri azalmaktadır.

Birlik, beraberlik, kararlılık, tutarlılık, adalet, dayanışma, güvenlik ve kalkınmada kol kola; özgürlük, düşünce, inanç ve bireysel tercihlerimizde, bütünlüğü ihlal etmeyen her adımımız, özgür irademizin etki ve yetki alanını belirleyecektir.

Mutluluk, huzur, güven, sevgi ve adalet aslında çok uzakta değil. Tabi ki siz onu içinizden ve kökünden kazıyıp atmadıysanız eğer.

Şen ve esen kalın. Sevgiyle yoğrulup, aşkla yol alın.

MELEK YÜZLÜM BENİ UNUTMA SAKIN

Eşim Esra'ya...

Vâdem yetip, senden evvel ölürsem,
Melek yüzlüm, beni unutma sakın.
«Sana canım kurban» dedim, bilersen,
Ceylan gözlüm, beni unutma sakın.

Gölgen olam, gezdir beni peşinde,
Saçlarımı muska eyle düşünde,
Gündüz hayalinde, gece düşünde,
Melek yüzlüm, beni unutma sakın.

Kabrimin üstüne bir çiçek koy da,
Yüzünü bana dön, sesimi duy da,
Bayramda, seyranda, düğünde, toyda,
Ceylan gözlüm, beni unutma sakın.

Virâne bağımda baykuş ötse de,
Zâlim felek seni benden etse de,
Üzerimde türlü otlar bitse de,
Melek yüzlüm, beni unutma sakın.

Ezrail silleyi vurunca sere,
Dönüp dönüp sana baktım kaç kere,
Bizim kavuşmamız kaldı mahşere,
Ceylan gözlüm, beni unutma sakın.

Ah çekip ağlama boşu boşuna,
Dayanamam gözlerinin yaşına,
Ayda bir gel mezarımın başına,
Melek yüzlüm, beni unutma sakın.

Salın da gel, beyazlara bürün de,
Hasret bitsin, gözlerime görün de,
O ulu divanda, mahşer yerinde,
Ceylan gözlüm, beni unutma sakın.

Duran Baba der ki: Kabrime yaslan,
Yaralı gönlüme çökmeden hüsrân,
Murâdım gözümde kalmasın Esra'm,
Melek yüzlüm, beni unutma sakın...

Duran TAMER

NAZLI DİLBER

Kalbimde burhan / tek sende derman / ney-
ler ki lokman / gel hızlı dilber
Tek sende derman / neyler ki lokman / gel
hızlı dilber / hoş sözlü dilber
Neyler ki lokman / gel hızlı dilber / hoş sözlü
dilber / düş gözlü dilber
Gel hızlı dilber / hoş sözlü dilber / düş gözlü
dilber / gül yüzlü dilber

Bahçem göçerken / bir yurt seçerken / hasret
biçerken / bak dertli oldum
Bir yurt seçerken / hasret biçerken / bak dertli
oldum / mahzunca soldum
Hasret biçerken / bak dertli oldum / mahzun-
ca soldum / yoklukla doldum
Bak dertli oldum / mahzunca soldum / yok-
lukla doldum / ah nazlı dilber

Aşkınla yandım / elden utandım / candan
usandım / yalvartma hepten
Elden utandım / candan usandım / yalvartma
hepten / çıkmazdayım ben
Candan usandım / yalvartma hepten / çık-
mazdayım ben / bahtım yüzünden
Yalvartma hepten / çıkmazdayım ben / bah-
tım yüzünden / yol tozlu dilber

Oldukça hicran / bitmez bu hüsrân / arz san-
ki zindan / gün geçmiyor yar
Bitmez bu hüsrân / arz sanki zindan / gün
geçmiyor yar / ömrüm sitemkâr
Arz sanki zindan / gün geçmiyor yar / ömrüm
sitemkâr / gönlümde yas var
Gün geçmiyor yar / ömrüm sitemkâr / gön-
lümde yas var / çok gizli dilber

İbrahim Halil MANTIOĞLU

CUMHURİYETİN KURULUŞUNUN 101. YILI

Hasan ÇİFTÇİ

Emperyalist devletlerin her şey bitti dedikleri anda Mustafa Kemal Paşa ve silah arkadaşlarının 19 Mayıs 1919'da başlattıkları Milli mücadele 9 Eylül 1922'de zaferle sonuçlanmış olup yeni kurulan Türkiye adına yurttaki iki önemli gelişme yaşanıyor. Yurt dışında gelişme Lozan konferansı anlaşması. Yurt içinde kurucu meclisin görevini tamamlaması 1 Nisan 1923'te TBMM'nin aldığı kararla seçimlerin yenilenmesi yeni meclisin 11 Ağustos 1923 günü açılmış Mustafa Kemal Paşa 13 Ağustos 1923'te yeniden meclis başkanlığına seçilmiş. 14 Ağustos 1923 tarihli fethi (Okyar) paşa bakanlar kurulunu oluşturmuştur.

Yeni meclis ilk faaliyeti 24 Temmuz 1923'te Lozan barış antlaşması 23 Ağustos 1923'te onaylanıyor.

İsmet Paşa'nın verdiği önerge meclis komisyonunda görüşülerek TBMM'ce 13 Ekim 1923'te Ankara, Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti kabul ve ilan ediliyor.

2 Ekim 1923'te işgal kuvvetleri komutanı Harrington İstanbul'u devir teslim töreni sonrası muhafız kıtası bandosu eşliğinde Türk bayrağını selamlayarak 22 bin kişilik işgal ordusu İstanbul'u terk etmiş. 6 Ekim 1923 günü Şükrü Nail Paşa komutasında Türk ordusu halkın coşkun sevgi gösterileriyle İstanbul'a girmiştir.

Meclis hızla çalışmalar yapmak istese de meclisteki muhalifler anlaşmazlıklar bakanlar kurulunu seçimini istemiyorlardı. Meclis başkanı yetkisi elinden alınarak bakanlar kurulu ve meclis başkanının seçimi meclise verildi.

Yeni seçilen Fethi Bey hükümeti meclis tarafından eleştiriliyordu. Fethi Bey hemen meclis ve içişleri bakanlığından istifa ediyor.

Mustafa Kemal Paşa'nın uygun görmediği Erzincan milletvekili sabit içişleri bakanlığına seçiliyor. Aynı gün ikinci meclis başkanı Ali Fuat Paşa görevi bırakıyor.

25 Ekim 1923 günü Mustafa Kemal Paşa bakanlar kurulunu Çankaya köşkünde toplayıp genelkurmay başkanı Fevzi paşa haricinde bakanların istifasını istiyor. Mustafa Kemal Paşa'nın amacı karşı grubun hükümeti oluşturmasını arzu etmekteydi. Biliyordu yeni hükümetin başarılı olmayacağını. 27 Ekim 1923'te Fethi Bey hükümeti istifa ediyor, muhalifler yeni hükümeti kurmakla başarılı olamamışlar.

Mustafa Kemal Paşa 28 Ekimde parti grubu ile görüşmeler yaparak aynı akşam arkadaşlarından bazı grubu yemeğe davet ediyor. Bunlardan Kemalettin, Sami, Halit, İsmet, Kazım, Fethi Okyar paşalar, Fuat Bulca, Ruşen Eşref beyler (Yarın cumhuriyeti ilan edeceğiz) sözüyle devlet çıkmazını aydınlatmış oluyor.

Yemekten sonra İsmet paşa ile özel görüşen Mustafa Kemal Paşa teşkilatı-ı esasiye kanunundaki maddeleri görüşerek 20 Ocak 1921 tarihli kanundaki değişik hususları görüşüyorlar;

Madde 1- Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet şekli cumhuriyettir.

Madde 2- Türkiye cumhuriyeti'nin dini

İslam'dır. Resmi dili Türkçedir.

Madde 4- Türkiye hükümeti bakanlar kurulu aracılığıyla yönetilir.

10-11-12 maddelerinin şeklinde değişiklikler yapılıyor. Bu değişiklikler parti grubunda görüşülerek gündeme alınarak birçok milletvekilinin (yaşasın cumhuriyet) sesleri meclisi çınlattı. 29 Ekim 1923 saat: 20.30

Cumhuriyetin ilanından hemen sonra cumhurbaşkanlığı seçimine geçilmiş mecliste bulunan 158 milletvekilinin tamamının oyunu alarak Mustafa Kemal Paşa reisi cumhur seçiliyor. Mustafa Kemal Paşa teşekkür konuşmasında: Türkiye Cumhuriyeti Mesut, Muaffak ve Muzaffer kalacak.

101 pare top atılışıyla cumhuriyet ilan ediliyor. Cumhuriyetin ilk hükümetinin kurulması İsmet Paşaya veriliyor. Meclis başkanlığına fethi bey seçiliyor.

Cumhuriyet egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu siyasi bir rejimdir. Cumhuriyet fazilettir, kimsesizlerin kimsesidir, halk idaresidir, sevgidir, barıştır, demokrasidir, kardeşliktir, adalettir, eşitliktir, modernleşmektir, eğitimidir.

Cumhuriyeti siz kurdunuz biz yaşatacağız ve zorluklara karşıtlara karşı direneceğiz.

*Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmen-
den, eğiticiden yoksun bir millet,
henüz millet namını almak yetene-
ğine ulaşmamıştır.*

(Atatürk)

VATAN CUMHURİYETLE

Yön içinde yön çizdi Mustafa Kemal Paşa
Bir asır önce yazdı destan Cumhuriyetle
Şehadete koşanlar çaldı haini taşla
Kavuştu hürriyete vatan Cumhuriyetle

Nesil değişir amma ebedidir ırkımız
Damardaki asil kan işte bizim farkımız
Kâinat var oldukça dönecektir çarkımız
Özgürlük meşalesi tüten Cumhuriyetle

Yaşlısıyla genciyle millet verdi el ele
Siper etti döşünü oldu çelikten kale
Unutulmaz bu zafer bin asır geçse bile
Yarınımıza ışık tutan Cumhuriyetle

Dön de bak tarihine eğme sakın başını
Bu zulmün ihanetin hiç bırakma peşini
Ecdat kanla suladı toprağını taşıyı
Sana bir yurt bıraktı atan Cumhuriyetle

Soysuzu yurttan kovmak her neferin dileği
Aslan gibi kükredi korku bilmez yüreği
Bükülünce İhanet ordusunun bileği
Karanlık bir devirdir batan cumhuriyet le

İlimdar dersi verdi düşmanı eze eze
Mehmetçiğin önünde kefare geldi dize
Yer ile yeksan oldu döküldü Akdeniz'e
Türk kimdir gördü ona çatan Cumhuriyetle

Orhan OYANIK (İlimdar)

EHL-İ DİL / GÖNÜL EHLİ OLMAK

Resul COŞKUN

Gönül nedir? Gönül: sevgi, istek, düşünüş, hatır vb. duyguların kaynağı olan yürek, kalp, sine anlamlarına gelen gönül (bkz.: TDK). Farsça da dil; kavramıyla ifade edilir. Ehl-i dil; tamlaması şeklinde kullanıldığında ise gönül ehli olmak anlamındadır.

Allah Rasulü Hazreti Muhammed (sav): Bilin ki! Vücutta öyle bir et parçası vardır ki o, iyi (doğru ve düzgün) olursa bütün vücut iyi (doğru ve düzgün) olur; o bozulursa bütün vücut bozulur.

Bilin ki! O, kalptir. (Buhârî, İmân, 39) Hadis-i şerifinde kalbin/gönlün ne denli önemli olduğuna dikkat çekmiştir.

Şair Nef-i nin şiirinde ehl-i dildir diyesim sinesi saf olmayana ifadeleriyle saflığına, temizliğine dikkat çektiği, Seyrani nin de şiirinde Beytullah benzetmesiyle ifade ettiği bu kadar önemli ve yaşam kaynağımız olan bir organ nasıl saf ve temiz olabilir? İşte bu noktada İlâhi mesaj bize yol gösteriyor. Yüce Allah (c.c.): Onlar, inananlar ve kalpleri Allah'ı anmakla huzura kavuşanlardır. Biliniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur. Suresi: 28. Ayet) buyurmaktadır. Yaptığı her işinde ve her düşüncesinde Allah rızasını gözetken bir insan elbette gönlü huzura eren ve huzur veren insandır. Önemli olan gönüller yıkmak değil, yıkılmış olan gönülleri onarmaktır. Yıkmak kolay yapmak zordur. Gönül ehli olmaya namzet olan biri öncelikle yakıp yıkmaktan vazgeçmeli, imar etmeye niyet etmelidir.

Kimler gönül ehlidir veya Gönül ehli olabilir? Zira herkes sözünü eder de gerçekten gönül ehli olabilir mi? En önemli mesele işte

budur. Ehl-i dil/gönül ehli olmak isteyen her şeyden önce şeytani özelliklerden arınması ve Rahmânî özelliklerle donanması gerekir. Yani Allah Teâlâ'nın sevdiği ve razı olacağı özellikleri taşımalıdır. Ehl-i Dil/Gönül ehli olmak için öncelikle kendimize bir rol model seçmeliyiz. Seçtiğimiz rol model her halükârda bizi yanlışlardan uzaklaştırıp doğruya ulaştırmalı.

Özüyle, sözüyle, davranışlarıyla örnek bir şahsiyet olmalıdır. Böyle biri var mı? sorusuna Yüce Allah kitabında: Andolsun, Allah'ın Rasûlü'nde sizin için; Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır. (Ahzâb Suresi: 21. Ayet) buyurmak suretiyle cevap veriyor. Hayatının her ânı örnek alınacak yegâne şahsiyet. Gerek çocukluğu gerek gençliği gerek yetişkinliği, evde, sokakta, barışta, savaşta her zaman ve her yerde örnek bir insan. Âlemlere rahmet olarak gönderilen bir insan.

Allah Rasulü Hazreti Muhammed (sav) gönül insanı, gönül ehli olmak isteyenler için muhteşem, mükemmel, güzel ahlakın tamamlayıcısı olarak gönderilen, önerilen bir rol modelidir.

Getirmiş olduğu hakikatler, söylemiş olduğu sözler ve yaşama biçimi her biri hayatı dizayn eden bir düstur mahiyetinde. Örneğin Sizden biriniz, kendisi için arzu edip istediği şeyi, din kardeşi için de arzu edip istemedikçe, gerçek anlamda iman etmiş olmaz. (Buhari; İman:7) ilkesi başka bir kanun nizam olmasa bile uygulandığı topluma huzur kazandıran bir ilke konumundadır. Yine bizi bencillikten kurtaran, hoşgörülü, yardımsever olmamızı sağlayan Komşusu aç iken tok yatan bizden

değildir. (İbn Ebi Şeybe, Kitabul-ıman) hadis-i şerifi toplumsal huzur için yegâne bir ölçüdür. Hadis-i şeriflerde ifadesini bulan ehl-i dil/gönül ehli olmak ayetlerde de Allah yolunda harcama yapın; kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. İyilik edin, kuşkusuz Allah iyilik edenleri sever. (Bakara Suresi 195. Ayet)

ve Onlardan önce bu yurda yerleşmiş ve gönülden inanmış olanlar, kendilerine göç edip gelenleri severler, onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık duymazlar; ihtiyaç içinde olsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin bencilliğinden korunmayı başarsa işte kurtuluşa erecekler onlardır. (Haşr Suresi: 9. Ayet) İfadeleriyle dile getirilmiştir. Burada dikkat çeken husus bencillikten kurtulmak, iyilik etmek, iyiliksever olmak ve cömertlik vurgusudur. Hasıl-ı kelâm (Sözün özü) Ehl-i dil/Gönül ehli olanlar bencillikten kurtulmalı, Yunus Emre'nin şiirinde Dostun evi gönüllerdir / Gönüller yapmaya geldim dizelerinde ifade ettiği gibi Rahmet elçisini (sav) örnek alarak gönüller imar etmeye çalışmalıdır. Burada konuyla ilgili yazmış olduğum bir şiirimi siz değerli okuyucularım ile paylaşmak istiyorum. Rabbim bizi ve neslimizi razı olduğu özelliklerle donanan sevdiği ve razı olduğu salih, muttakî kullarından eylesin.

BEN ÇEKİLİRİM

Dünya nimetlerine ehemmiyet vermeyen yaşayışı ve felsefesiyle ünlü filozof Diyojen, bir gün çok dar bir sokakta zenginliğinden başka hiçbir şeyi olmayan kibirli bir adamla karşılaşır. İkisinden biri kenara çekilmedikçe geçmek mümkün değildir. Mağrur zengin, hor gördüğü filozofa:

- Ben bir serserinin önünden kenara çekilmem, der.
- Diyojen, kenara çekilerek gayet sakin şu karşılığı verir:*
- Ben çekilirim!

SEN VE BEN

Bir gökyüzü düşün ikide bulut,
Sen ve ben
Ayrı düşen yolda,
Rüzgârla savrulmuş iki yaprak gibi,
Birleşir miyiz bir günün sonunda?

Sen
Dalga-dalga denizler gibi,
Ben ise
Sahilde bekleyen bir kum tanesi,
Dokunur muyuz sonsuzlukta?
Belki bir gün
Belki de yarına.

Gözlerinde bir yıldız parlar,
Bana uzak
Ama yanı başımda,
Sen ve ben
Aynı rüyada,
Düş mü gerçek mi?
Bilinmez aslında.

Bir bahar sabahı gibi taze,
Bir sonbahar akşamı gibi sessiz,
Sen ve ben
İki yabancı,
Birbirinde kaybolmuş
Bir nefeslik iz
Saklı kalmış anılarda.

Yol aynı belki
Adımlar ayrı,
Ama umut hep bizden yana,
Sen ve ben
Bu sonsuz hikâyede,
Belli mi olur...
Belki de tamamlanırız yarına.

Fikret ONAY

KÂR OLMAZ

Tacirsen doğru yap ticaretini
Hileli tartıda dara kâr olmaz
Düşünme nasibin nihayetini
Doğrunun düştüğü yokluk ar olmaz

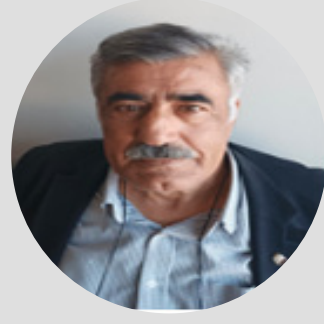
Dokunma yaraya tabip değilsen
Dinle, oku, öğren katı cahilsen
Eyer cahillikte misli ehilsen
Arşlar lisan olsa sana yâr olmaz

Oku kâinatın her hecesini
Rehber kıl kendine en yücesini
Unutma kabirin zil gecesini
Kalbi zift olanın yüzü nur olmaz

Bir göz var her yerde her an her yanda
O görür o göze her şey ayanda
Savrulup toprağa düştüğün anda
Yağmurun damlası sele sır olmaz

Dikeni hor görür gülü severler
Gülün hatırına dalı severler
Narmani şakıyan dili severler
Nesebi güzelin vasfi hor olmaz

Nurullah ÖZDEMİR

YÂR

Hayatıma dikenleri batırdın
Gül mü verdin koklayayım bana yar
Gözümü ağlattın gönlümü kırdın
Gözlerimin emaneti sana yar

Her gün imrenerek baktım ellere
Suçumuz ne düştük dilden dillere
Yapma diye yalvardım da kaç kere
Bu cefayı reva gördün bana yar

Ben sana dedikçe ömrümün varı
Her gün saçlarıma yağdırdın karı
Sayende sönmedi gönlümün harı
Ateşler içinde yana yana yar

Feryatlar içinde yırttım bağrımı
Cevapsız bıraktın aşka çağrımı
Gün be gün artırdın gönül ağrımı
Ne diyeyim? Ne diyeyim sana yar?

Kadir GÖÇMEN

GÜVEN NEDİR?

Serap OKÇU

Güvenmenin temelinde aslında karşıda-kine güvenmek değil, kişinin kendini güvende hissetmesi, kaygı ve korkularından arınması vardır. Bu açıdan baktığımızda değineceğim konu sosyal-duygusal ve psikolojik açıdan güven olgusudur. Kişiler güven duymadığı hiç bir şeyi yapmamalıdır Güven kelimesi aslında büyüyen gelişen sosyal psikolojik olarak değişime açık olan toplumumuzda son 20 yılda kendini çok fazla göstermeye başlamıştır. Özellikle insanların beklentilerinin değişmesi yaşam amaçlarındaki farklılaşmalar asimilasyonlar gibi etmenler güvenmek durumunu değiştirmiştir. Özellikle ikili ilişkilerde aranan temel nitelik güvenilir olmaktır. Güven, benim tanımımda ilişkide var olması gereken üç temel nokta olan sevgi-saygı-sadakat üçgeninin tümüdür. Genel bakıldığında sadece sadakat gibi görülse de tümünü kapsamaktadır. Sevildiğinizi bilmek saygı duyulduğunu bilmek ve buna koşulsuz inanmak bunun yanında her açıdan karşınızdaki kişinin size karşı sorumlu olduğunu bilmek size bazı açılardan sorumlu olmasıdır. Güven bir ilişkide sadece aldatmamak değildir. Güven fiziksel aldatmanın yanında duygusal-sosyal-düşünsel olarak da sadık kalabilmek, karşdakini kazanmadan beraber olmadan öncede beraber iken de beraberlik başladıktan sonra da hep aynı şekilde sevgi saygı ve sadakati devam ettirmektir. İSTİKRAR. İlişkilerde en önemli kriter kişilerin davranış duygu ve düşüncelerinde istikrarlı olmalarıdır. Zaten ilişkide kişilerin değişmesinin en büyük nedeni kararlı olmamaları ve istikrarsız olmalarıdır. İlişkide kişinin istikrarlı olmaması daha sonraki dönemlerde yaşanacak olumsuzlukların habercisidir. Tabi bunun yanında karşdakinin istikrarlı olması için bizimde istikrarlı olmamız gerekir. İSTİKRAR

GÜVENİN yüzüdür. İstikrar ve güven ise ilişkide en çok zor anlarda ölçülür. İlişkide sevgiliniz veya eşiniz yanınızda iken güvensizliğin çıkmasını bekleyemezsiniz. İlişkide güven bulmak aynı zamanda da ilişkideki hedefinize ulaşmak için seçtiğiniz doğru insandır. Yani güvenilir kavramı aslında bilinçaltımızda beklentilerimizle de alakalıdır. Yukarıdakilere bakılarak şimdi hayatınızda güvenmediğinizi düşündüğünüz insanları gözünüzde canlandırın. Onlara niye güvenmediğinizi düşünün. Ama başka insanların onlara niye güvenebildiğini düşünün. Acaba beklentileriniz mi? Diğer insanların sizin kadar o kişiyi tanımaması mı? Unutulmamalıdır ki; Her iyide birazcık kötü her kötü de bir iyi vardır. Ayrıca iletişimde-ilşkide olduğunuz bir insana her konuda güvenmenize de gerek yoktur. Her insanın sağlam ve zayıf olan yönleri vardır. Ayrıca doğru bir üslup ve iletişim ile hiç güvenmediğiniz bir insan ile güven içinde bir ilişki yaşayabilirsiniz. Samimiyet derecesine göre sıkıntılı ve rahatsız olduğunuz konuyu onunla baş başa paylaşmanız ilişkinin yönünü değiştirebilir. Zamanımızda güvenebileceğiniz birini bulabilmek imkânsız gibi çünkü insanların tutarsızlığı ve bir dediğinin bir dediğini tutmaması güven kelimesini ne yazık ki bitirmiştir güvenin ve sevin demek isterdim fakat maalesef ki ne kadar güven duyarsanız duyun o kadar çok aldatılmış olursunuz son olarak en büyük güven SEVGİDE olur tabiki bulabilirsiniz. Sevgide güven yoksa o gerçek bir sevgi değildir.

ŞENLİK SÜMMANİ DERİM

Hakikat yolunda Hakkın aşığı
Kim derseniz? Şenlik Sümmani derim
Ustalar ustası kültür ışığı
Kim derseniz? Şenlik Sümmani derim

Pir elinden dolu badeler içen
Her akı karadan eleyip seçen
Başka bir âleme gözünü açan
Kim derseniz? Şenlik Sümmani derim

Ummanlara dalıp yüzen âşıklar
Sözü eleğinden süzen âşıklar
Gizli muammalar çözen âşıklar
Kim derseniz? Şenlik Sümmani derim

Dilden dile destan olmuş hüneri
Damla değil derya akmış pınarı
Bu bahçenin iki koca çınarı
Kim derseniz? Şenlik Sümmani derim

Sefili bu yolda olmuştu posta
Suhara'da dostu kavuştu dosta
Özkul Ozan bana manevi usta
Kim ederseniz? Şenlik Sümmani derim

Özkan GÜLİ

BİLİYORSUN

Gönlümdeki ilk yanan,
Çıramsın biliyorsun.
Yıllardır kapanmayan,
Yaramsın biliyorsun.

Enkaz şimdi eserin,
Yurdu biçarelerin.
Yeşilse de gözlerin,
Karamsın biliyorsun.

Bırak bu gönül yansın,
Canım içinde cansın.
Kim ne sanarsa sansın,
Paremsin biliyorsun.

İşte son sözüm sana,
Gelir misin imana.
Ne gerek var Lokmana,
Çaremsin biliyorsun.

Kavuşmadı diyerek,
Bayram eylesin felek.
Kavrulsa da bu yürek,
Haramsın biliyorsun

Ali KARACA

GÜLCE KIZIN RÜYASI

Halil MANUŞ

Günler günleri, aylar ayları kovalamış o her tarafı beyaza bürüyen karlar erimiş, baharın gelişi hissedilir olmuştu. Ağaçlar yeşillenmeye başlamış, güneş iyiden iyiye havayı ısıtır olmuştu. Kuşların cıvıltı sesleri ortalığı kaplarken, kulaklara bir müzik ezgisi gibi geliyordu.

Kuşlar aynı zamanda kendi müzikleri eşliğinde bir daldan diğer dala konarak gösteri yapıyorlardı.

Gülce, hafta sonunu iple çekiyor, daha çabuk gelsin istiyordu. Annesi Gülce ile ağabeyi Ozan'ı hafta sonları dedelerini ve anneannelerini görmeye götürüyordu. Bekledikleri o gün gelmişti. Annelerinin: "Hazırlanın çocuklar, birazdan çıkarız" sözü ile Gülce, bir çantaya oyuncak bebeklerini doldururken ağabeyi Ozan ise önceki oyuncak arabalarından farklı olarak, babasının en son aldığı sarı oyuncak arabayı elinde tutuyordu.

Dedeleri altmış yaşını çoktan geçmiş, saçlarına karlar yağmış olduğu halde emekli olacağı günlerin de gelmesini bekliyor, hemen hemen her gün, gün sayıyor, o günler için hafta sonlarını torunları ile geçirmekten büyük zevk alıyordu.

Gülce dedesi ile önce saklambaç oynar, sonrasında çantasında getirdiği oyuncak bebekler ile evcilik oynardı Ozan nedense saklambaç oynamaktan zevk almaz, daha çok arabalar ile oynamayı severdi. Dedesine elinde tuttuğu sarı arabayı gösterip, uzun uzadıya özelliklerini anlatıyordu.

Dedesi sanki o güne kadar hiçbir oyuncak araba görmemiş gibi meraklanıyor, ara-

ba hakkında değişik sorular soruyordu. Ozan dedesinden sorular geldikçe sarı arabasının özelliklerini daha bir heyecanla anlatıyordu.

Oyun faslı bitmişti. Gülce dedesinden bir hikâye anlatmasını istemişti.

Dedesi şair ruhlu olup şiirle içli dışlı olduğundan, hikâyeler anlatırken bile aralara şiirler serpiştirmeden edemezdi. Bazen bilmece sormak ister, bilmeceleri bile şiir ile sorardı. Bu seferki hikâyesinde uçuşan kuşlardan, vızıldayan arılara kadar; zıp zıp zıplayan sincaptan, pır pır kanat çırpın kelebeğe kadar pek çok hayvan vardı. Tabi hayvanları dahi şiir dili ile konuşturuyordu. Bu da Gülce'nin çok hoşuna gidiyordu.

Zaman su gibi akmış, Gülce'nin uyku vakti gelmişti. Yatağa girer girmez gözlerini kapatmış ve derin bir uykuya dalmıştı. Uykuda mı uyanık mı pek bilemese de, dedesinin anlattığı hikâyedeki kuşlar, kelebekler, arılar aklından hiç çıkmıyor, sanki birazdan hepsini görecekmış gibi hissediyordu. Ne olmuş, nasıl olmuş bilinmez ama ne olduysa Gülce uyurken olmuştu. Gözleri kapalı olduğu halde evin içini görüyor, dışarıdan gelen sesleri duyuyordu. Kuşlar ötüşüyor, yapraklar hışırtı hışırtı ses veriyor, sanki Gülce'yi çağırıyorlardı.

Gülce yatağından kalktı, doğruca pencereye varıp dışarıyı seyretmeye başladı. Dedesinin şiirlerinden etkilenmiş olmalı ki, dışarıda gördüğü manzara karşısında dilinden şu sözler dökülüyordu:

Pencereden bakarken
Seyre daldım serçeyi
Mutluluktan uçarken

“Öğret” dedim her şeyi

Bu sözler kendisinin de hoşuna gitmiş,
keşke serçe de benim gibi konuşsa diye içinden geçirmişti.

Serçe bir daldan diğer bir dala konuyor, her sıçrayıp konmasından sonra dönüp Gülce’ye bakıyor, sonra tekrar başka bir dala konuyordu. O ara bir ses duyuldu. Bu ses serçenin sesiydi. Evet, yanlış duymadınız serçe konuşuyor ve Gülce’ye şöyle sesleniyordu:

Serçe dedi cik cik cik
Benim gövdem minicik
Rabbim böyle yaratmış
Ben özelim, biricik

O an Gülce’de ki mutluluk tarif edilemezdi. Birden aklına bir soru geldi. Yoksa serçe de Gülce’nin dedesinin hikâyelerini mi dinlemişti? O yüzden mi şiirli konuşuyordu? Gülce daha bu sorulara cevap bulamamışken yerde açılıp kapanan hareketli bir şey gördü. Dikkatlice bakınca bunların bir kelebeğin kanadı olduğunu fark etti. Kanatlardaki benekler hareket halinde çok güzel görünüyordular.

Heyecanı daha da artmıştı. Pür dikkat kelebeğe bakıyor, aklında kelebeğin evi neresi, nereden gelmiş buraya diye geçiriyordu ki; serçeye söylediği gibi bir söz de kelebek için söyleyiverdi.

Kelebek gördüm birden
Nasıl da kalktı yerden
Hemen sordum ona da
Uçup geldin nereden?

Acaba kelebek de konuşacak mıydı?

Neden olmasın? Serçe konuşmuşsa kelebek de pekâlâ konuşabilirdi. Yerden kalkan kelebek, Gülce’nin sorusunu duymuş gibi, sağa sola uçtuktan sonra tekrar Gülce’nin karşısına gelip kanatlarını çırparak öylece kalakaldı. O haliyle bir tabloya benziyordu. Göz göze bakıyorlardı. Birden kelebek kanat çırparak şöyle seslendi:

Kanat çırpı kelebek
Seslendi titreyerek
Rabbim böyle yaratmış
Sen de güzelsin bebek
Gülce gördüklerine inanamıyordu. He-

yecanı her geçen zaman da katlanarak artıyor, başka hangi hayvanı görebilirim diye pencereden merakla bir sağa bir sola bakıyordu.

Bir vızzzz...sesi ile kendine geldi. O da neydi? Dikkatlice baktı, üzerinde siyah ve sarı çizgileri vardı. Dedesinin anlattığı hikâyelerdeki hayvanları düşündü. Serçeyi ve kelebeği görmüştü. Hemen tahmin etti. Bu bir bal arısı idi. Fazla beklemeden nasıl bal yaptıklarını sormak istedi.

Sonra gördüm bir arı
Rengi siyahla sarı
Meraklanıp da sordum
Nasıl yaptın balları?
Oh be! Soruyu sormuş, rahatlamıştı.

Artık biliyordu ki; serçe ve kelebek konuşmuşsa arı da konuşacaktı. Gülce, tam arının konuşmasını beklerken etrafta birden fazla pek çok arı toplanmış, hepsi de hem vızzzz diye diye ses çıkarıyorlar, hem de Gülce’ye bakıyorlardı. İlk gördüğü arı vız vız vız diye ses vermişti ki; diğer tüm arılar, koro halinde eşlik etmeye başladı:

Arı dedi vız vız vız
Bizler yaratılmışız
Rabbim ne emretmişse
Yalnız onu yaparız

Arılar, sözleri biter bitmez vızzzz... diyerek uçup gitmişlerdi. Gülce arıların hem peşlerinden bakıyor ve hem de olanlardan gördüklerine, duyduklarına inanamıyordu. Serçenin “Rabbim böyle yaratmış” dediği aklına geldi. Kelebek de aynı sözü tekrar etmiş “Rabbim böyle yaratmış” dememiş miydi? En sonda arı “Rabbim ne emretmişse/ Yalnız onu yaparız” demişti. Gülce, gözlerini açtığı anda kendisini hâlâ yatarken buldu. O zaman yaşadıklarının bir rüya olduğunu fark etti. Koşarak lavaboya gitti, elini yüzünü yıkadı. Aynada kendisine uzun uzun baktı. Aklında serçe, kelebek ve arı vardı. Aynada kendine bakarken rüyasında gördüğü serçe, kelebek ve arı ile aralarında geçen şiirli konuşmaları tekrarlıyordu...

İSTİKLAL YOLU

(Bağımsızlıkta emeği olan şehit ve gazilerimizi rahmetle anıyorum.)

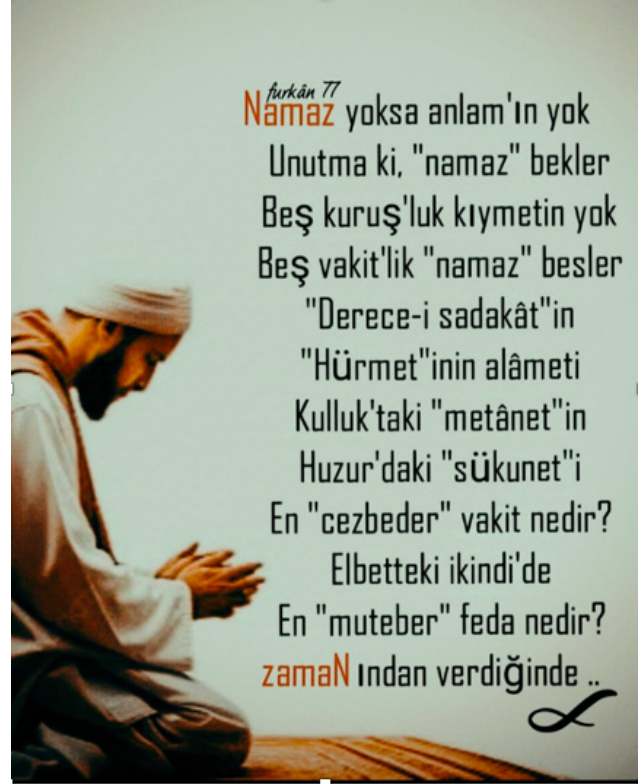
Kıvrım kıvrım mesafe; İnebolu-Ankara
O günün şartlarında on altı günlük yoldur.
Çare bulur milletim başı düşünce dara
Türkün kutlu damarı besleyici bir koldur.
Karadeniz hırçındır, nemli hava zararlı
Emaneti almaya Salih Reis kararlı.
Yanaşan cephaneler kayıklara alınır
Selametle kıyidan mor dağlara salınır.

Kağnılar ağır ağır ellilik kollar ile
Ersizler kanyonundan Çuha doruğa çıkar.
Küre'nin yamaçları, Ecevit yolu çile
Cılız yorgun öküzler karanlıklardan bıkar.
Ayşe- Fatma-Şerife, meşakkatle yürürler
Hürriyet ışığını içlerinde görürler.
Bir gün sonra Seydiler, Uzundere, Kırcalar
Şeker köprüden geçip, Kastamonu dadırlar.

Kışlada teslim alır, itinayla komutan
Başka bir kafiye mühimmatları yükler
Tarifi yoktur dostlar, anlatılamaz ki an
Bacılar sıra sıra, kolbaşısı büyükler.
İlgaz'ı kışta aşmak büyük yürek işidir
Çankırı'ya er varan tecrübeli kişidir.
Kalecikten çıkanlar, vermeyerekten ara
Durakları başkentim, nihayettir Ankara!

Ne mutlu ki bizlere; ecdadın torunları
Olmaktan gururluyuz hem de binlerce defa
Aydınlık olsun diye, evladın yarınları
Sürmediler dünyada azıcıkta olsun sefa.
Zafere kilitlenen Gazi Paşam izdeydi
Gözleri Sakarya da, kulakları bizdeydi
Savaşmak Türk'e hastır, vasfımızdır cesaret
Ülkemizin üstünden böyle kalktı esaret!..

İsmail SÜKLÜM

Serdar SAVAŞ

KÖŞEDE KALAN HİKÂYELER'E DAİR

Halil AKSOY

Dilimize Arapçadan giren hikâye kelimesi Türkçe Sözlük'te beş ayrı anlam verilerek açıklanmış. Bizi ilgilendiren, kelimenin sözlük ve terim anlamı olduğu için sadece o anlamları yazıyorum: 1. Bir olayın sözlü veya yazılı anlatılması; boy. 2. Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü; öykü.

Hikâye; masal, fıkra, efsane, destan, roman vd. gibi anlatma esasına bağlı edebî türdür. Bunun yerine türetilen ve kullanımı yaygın olan "öykü" kelimesinin hikâyenin yerini anlam zenginliği yönüyle karşılaması mümkün değildir. "Öykü" bir türün adı olarak kullanılırken "hikâye"; mit, destan, efsane, fıkra, roman gibi türlerin karşılığı olarak da kullanılmaktadır.

Edebiyat kaynakları, hikâyeyi, "olay hikâyesi" ve "durum hikâyesi" olarak ikiye ayırır. Olay hikâyesinin kurucusu Fransız yazar Guy de Maupassant (1850-1893), durum hikâyesinin kurucusu Rus yazar Anton Çehov (1860-1904)'dur. Olay hikâyesi, "Maupassant tarzı hikâye" olarak da adlandırılır. Bu tarz hikâyede olmuş veya olması muhtemel bir olay anlatılır. Durum hikâyesine, "Çehov tarzı hikâye" adı verilmiştir. Bu tarz hikâyede anlatılan, bir olaydan ziyade bir "durum"dur.

Bizde Batılı tarzda hikâyenin ilk örneği, Samipaşazade'nin "Küçük Şeyler" adlı eseri kabul edilir. Batı ile irtibat arttıkça bu tarz hikâyeler daha çok yazılmıştır. Cumhuriyet döneminde yaygınlık kazanan bu tür, bugün yerini roman kaptırmıştır diyebiliriz.

Değerli kardeşim Fatma Özger Bilgiç, şiirden hikâyeye, aforizmadan masala pek çok türde eser veren velut bir kalem erbabı. İlk dört eserini şiir türünde veren Fatma Hanım, daha sonra Orhan Oyanık arkadaşı ile ortak dört şiir, bir aforizma, bir öykü bir de masal türünde esere imza atıyor. Birlikte beş

ayrı güldeste hazırlıyorlar.

Fatma Hanım, "Gönül Hecede Kaldı" ve "Şiir Bedesteni" adlı iki şiir kitabından sonra tanıtıma çalışacağım "Köşede Kalan Hikâyeler" adlı eserini yayımlar.

2023 yılında Ankara'da basılan "Köşede Kalan Hikâyeler" adlı eserde yirmi üç hikâye mevcut. Fatma Hanım, "Ön Söz"de hikâye hakkındaki düşüncelerinden sonra Batılı tarzdaki hikâyenin edebiyatımızdaki gelişimi anlatmış.

Eserde üç sunuş yazısı var. İlk sunuşu, kendisi hakkında hikâyenin de yer aldığı Dr. Fikret Zengin yazmış. Fikret Bey, kendisi ile ilgili hikâye için şu cümleyi yazmış: "Fatma Hanım'ın benimle ilgili yazdığı öykü benim yaşamımın ta kendisidir. Eksikliği var, fazlalığı yok."

Eserin ikinci sunuş yazısını Ünbülbanu (Banu) Hasan qızı MUSAYEVA kaleme almış. Onun yazısını şu cümle ile özetlemek mümkün: "Fatma Hanım'ın bütün hikâyeleri güzel ve manalıdır."

Son sunuş yazısını Orhan Oyanık yazmış. Orhan Bey'in yazısındaki şu cümle eserin özeti gibi: "Yazarımız bu eserinde bazen hayal gücünü kullanmış bazen de etrafındaki insanlardan dinlediklerini, gözlemlediklerini, gerçek hayat hikâyelerini ustaca kâğıda dökmüştür."

İyi bir gözlem gücü olan Fatma Hanım, hikâyelerinin konusunu yaşadıklarından, duyduklarından ve gözlemlerinden alır. Bunları birbiriyle harmanlar ve hikâyesini meydana getirir. "Çevremi dikkatle gözler, güzel malzeme varsa hemen harekete geçiririm." cümlesi onun gözlem yeteneğinin kendi kalemile ifade edilişidir.

Fatma Hanım'ın hikâyelerinin en belirgin vasfı gerçeğe hayali iyice harmanlaması

dır. Bir hikâyeyi yazmak için ilgili kişiye veya bir yakınına ulaşır, onunla görüşür, not alır sonra da bunu hayal ile harmanlayıp hikâyesini yazar. Fikret Zengin'i anlattığı "Hayatı Mücadele Eden Kazanır" adlı hikâyesini yazmak için, Fikret Zengin'le görüşür, ona 30 soru gönderir, bununla yetinmez yeni sorular gönderir ve hikâyesini tamamlar. Aynı şey Buminhan Temizkan'ı anlattığı "İsmine Yakışır Bir Yiğit" hikâyesi için de geçerlidir. Bu şehit öğretmeni anlatmak için Buminhan Temizkan'ın ailesiyle birkaç kez görüştüğünü biliyorum.

Onun bir başka özelliği de şu: Konusunun bir şehirde geçtiği şehirleri gidip gezer, gerekli notları alır. Bunu yapması mümkün olmazsa o şehirle ilgili bilgileri internetten ve diğer kaynaklardan araştırır, okur ve elde ettiği bilgileri hikâyelerinde kullanır. "Zenginliklerin Başkenti Hatay" hikâyesinde bunu görürüz.

Fatma Hanım'ın hikâyelerindeki gerçeklik, sadece bu hikâyelerle sınırlı değil. Bu özelliği diğer hikâyelerinde de görürüz. Takdir edersiniz ki sadece gerçeği anlatmak hikâye için yeterli değildir. Hikâyeyi hayal unsurlarıyla zenginleştirmek de gerek. Fatma Hanım bunu gayet güzel yapıyor.

Bazı hikâyelerinde gözlem bazı hikâyelerinde ise duydukları ön plandadır. Hangi konuyu yazarsa yazsın işini ciddiyetle yapar. Emeğini ve zamanını harcamaktan kaçınmaz. Binbir emek ve zahmetle yazdığı her hikâyesi ona ayrı bir mutluluk verir.

Fatma Hanım'ın bir diğer özelliği millî ve manevi değerlere önem vermesidir. Vatan, millet, bayrak; Allah, peygamber ve Kur'an dendiğinde onun için akan sular durur. "Çeyizime Sandık İsterim" hikâyesi bu duyguların yoğun olarak işlendiği bir hikâye. Çanakkale Savaşı'nda şehit olan baba oğulun hikâyesidir anlatılan ama onlardan kalan bayrak, çeyiz sandığının en güzel çeyizidir.

Bahsettiğim hikâyeler kadar adlarını yazmadığım hikâyeler de ayrı birer değer. Okuyucuya düşen, bu hikâyeleri okumak, onlardaki duyguları yaşamak...

Fatma Hanım'ı bu güzel eseri için kutluyor, daha nice güzel eserler kaleme almasını temenni ediyorum.

KAYBOLMAK...

Bulutlar durmadı rüzgâr elinde,
Dağların ardına gitti, kayboldu...
İnsanlar çer çöpten zaman selinde,
Bir battı bir çıktı yitti, kayboldu...

Dolusu almadı, boşu dolmadı.
Ne yapsan ne etsen yine olmadı...
Bu, yalan dünyadır elde kalmadı,
Sen benim dedikçe bitti, kayboldu...

Zannettin senindi bahçeler bağlar,
Şu bülbül sesleri, o yüce dağlar...
Burası fanidir gülenler ağlar,
Hayatını zehir etti, kayboldu...

Geceyi doladı gün gibi başa,
Hiç acımadı gözlerde yaşa...
Baharı bekledin uğrattı kışa,
Günü yaşatmadı battı, kayboldu...

Nerede ellerin ana ah ana,
Baba da bulunmaz baksan her yana...
Dünya mekân değil şu fani cana,
Amansız hasrete attı, kayboldu...

İçinde çağladı dereler, çaylar...
Gün gibi tükendi haftalar, aylar...
Başucunda hece taşları söyler,
Başka iz kalmadı yattı, kayboldu...

Karnı hiç doymadı açlık gözünde,
Doğru bir kelime yoktu sözünde...
Cevher bulunsa da insan özünde
Az bir pahaya sattı, kayboldu...

Ticaretin ziyan sermayense az,
İğneyle dağları, tepeleri kaz...
Ümidi hep taze, kış olmazsa yaz
Hırsına yenildi yuttu, kayboldu...

Allah'tan diledin bekledin kuldan,
Kime kızdın böyle sen çıktın yoldan...
Sırat ince dedi en ince kıldan,
Burhani canıyla tuttu, kayboldu...

Burhan KALE

ZAMANI DEĞİL

Düşman karşımızda cirit atarken
Gözü kapatmanın zamanı değil.
Hain hainlikle kalkıp yatarken
Sözü kapatmanın zamanı değil.

Bir bakışla bin bir hinlik yaparken
Parmağı verince kolu kaparken
Seni bitirecek yola saparken
İzi kapatmanın zamanı değil.

Ceddine bunlardan gelmez ki hayır
Akli düşünceden kör nefsi ayır
Önümüz çetrefil, önümüz bayır
Düzü kapatmanın zamanı değil.

Hamili kartınla kapı tıklayıp
Bizden biri diye kiri aklayıp
Deve kuşu gibi başı saklayıp
Yüzü kapatmanın zamanı değil.

Vatana göz koyan seni sınarken
İyi niyetini kinle kınarken
Mevsimsiz günlerde yürek donarken
Buzu kapatmanın zamanı değil.

Ülkenin dört yanı köy şehir belde
Ateş çemberiyle sarılmış yolda
Bîrfânî diyor ki, sorumsuz halde
Özü kapatmanın zamanı değil.

BİRFÂNİ

VEDA

Artık vakit geldi ben gider oldum
İlk aşkım sevdiğim nazım hoşça kal
Ne yalan dünyaya ne sana doydu
Boynu bükük kalan kuzum hoşça kal

Gördüğüm yerlerin böcek börtüsü
Derdimin ortağı sırrım örtüsü
Gözümün ışığı evimin süsü
Can oğlum gelinim kızım hoşça kal

Dost hısım akraba yedi kat yadlar
Tımarını yapıp bindiğim atlar
Ektiğim tarlalar biçtiğim otlar
Zemherim baharım güzüm hoşça kal

Ey dağlar ovalar gezdiğim yerler
Her türlü halini sezdiğim yerler
Bilmeden çiğneyip ezdiğim yerler
Çimenim çiçeğim yazım hoşça kal

Suyundan içtiğim yaşlı kurnalar
Türküler yaktığım güzel sunalar
Üstümüzden uçup giden turnalar
Kanaryam ördeğim kazım hoşça kal

Elime alınca mutlu olduğum
Çalıp çağırırken neşe olduğum
Sarı tellerinde hayat bulduğum
Duvara astığım sazım hoşça kal

Çöken yanaklarım sararan yüzüm
Sönmeyen ışığım, uykusuz gözüm
Size de elveda, sohbetim sözüm
Doktorum, dermanım, sızım hoşça kal

Karacakız der ki yoktur ilacım
Arz dan çıktı, Arş'a yükseldi acım
Garip anam babam , kardeşim bacım
Ekmeğim, soğanım tuzum hoşça kal

Sevdagül AKAR YILDIZ

AYRILIK FASLI

Ne gönölde gam olsun, ne gözde yaş.
Gelecekse bahar gelmesin yaslı
Bitmeden sevdamız
gel de arkadaş
Olmasın bir daha ayrılık faslı

Sevmek kolay olur ayrılmaksa zor
Gülü seven dikenine bakmaz hor
Ayrılık neymiş gel, bir de bana sor
Olmasın bir daha ayrılık faslı

Solmasın menekşe, sararmasın gül
Ah uzar etmesin hicranla bülbül
Aramızda ne perde kalsın ne tül
Olmasın bir daha ayrılık faslı...

Gel rüzgarla yağmurla bulut bulut
İster sev istersen kanımı kurut
Kalmışken içimde kırık bir umut
Olmasın bir daha ayrılık faslı

Ne gönölde gam olsun, ne gözde yaş
Gelecekse bahar gelmesin yaslı
Bitmeden sevdamız gel de arkadaş
Olmasın bir daha ayrılık faslı

Arif Vefik ÇINAR

ÖĞRETMENİM ELLERİNDEN ÖPERİM

Öğretmenim, ellerinden öperim;
Bizlere ahlakı, irfanı öğret.
Sensin anam babam, sensin rehberim,
Sevginin kaynağı Rahman'ı öğret.

Sen güldükçe Güneş güler, Ay güler,
Ülke güler, şehir güler, köy güler.
Değerini anlatamaz övgüler,
Bana şu mübarek vatanı öğret.

Tebessümün unutturur yaramı;
Öğretmenim, beyaz eyle karamı.
Günahı sevabı, helal-haramı;
İdrak etmem için furkanı öğret.

Korkum kalmaz geldiğimde yanına;
Şan katarsın milletimin şanına.
Mürekkebin eşit şehit kanına,
Kur'anı; ilahi fermanı öğret.

Beynimi zulmetten koruyansın sen.
Mum gibi, şavk verip eriyensin sen.
Musab'ın izinden yürüyensin sen,
Ruhunda yeşeren ümrani öğret.

Çiçekten baharı anla diyorsun,
Kural, düzen, tertip, imlâ diyorsun.
«Rahmet deryasında damla» diyorsun;
Susayan gönlüme ummanı öğret.

İlme şefkat, cehalete şamarsın,
Ne bir mevki, ne de makam umarsın.
Geleceği inşa eden mimarsın,
Ümmetin derdine dermanı öğret.

Halil GÜLŞEN

ALİ EMMİ'NİN OĞLU

Salahattin YILMAZ

Şafak sökmeden evvel Çukobirlik'in yolunu tutmuştu Ali emmi. Römorköre yüklediği on sekiz çuval pamuğunu satıp parası yirmi gün sonra ödenmek üzere Çukobirlik satış senedini cebine sıkıştıracaktı. Bu her sene böyle tekrarlanıp duruyordu. Kendisinden önce iki traktör gelip sıraya girmişlerdi. Üçüncü sıraya giren Ali emmi, sarı traktörünü istop edip henüz erken olduğunu düşündüğünden, römorkördeki pamuk çuvallarının üzerine uzanıp uyumak istedi. İçti geçmek üzereydi ki! Köylüsü Kıvırcık Osman gelip Ali emminin önüne çapraz durdurdu traktörünü. Sırasını vermek istemeyen Ali emmi, römorkörden atlamış, Kıvırcık Osman'ın karşısına dikilivermişti. Ali emminin iki katı şişman ve uzun boylu olan Kıvırcık Osman, oralı bile olmamış:

"Ne oldu bitli Ali? Bir yere kadar gittiydim geri geldim, parayla mı aldın sırayı? Var git almayayım ayağımın altına." Diye alay etmişti. Elinden hiçbir şey gelmeyen Ali emmi:

"Ben de Hasan'ın oğluysam bunu sana sorarım kıvırcık.

Ah bir oğlum olaydı! Ah bir yiğidim olaydı..." Diye söylenerek gerisin geri döndü sarı traktörüne. Parmakları titreyerek tabakasından bir tütün sardı ve hızlı hızlı çekti içine. Bir yandan da Kıvırcık Osman'a bakıyor, dudaklarını kemiriyordu.

Babadan kalma sekizer dönümden üç parça tarlası vardı Ali emminin. Biri kıraç ikisi su kenarındaydı.

Aralarında iki yaş olan iki tane dünya tatlısı kızı vardı birde. Üç yaşında olanı Elif, beş yaşında olanı ise Emine idi. Bir dediğini iki etmeyen karısı Güllü'yü ise, kızlarından çok severdi. Kızlarını da çok severdi amma velakin bir erkek evladı olması için gece gündüz dua eder, adaklar adardı.

Karısının tekrar hamile kaldığını öğrendiğinde, Çukobirlik'ten aldığı senedin günü gelmiş, parasını almıştı. Soluğu çarşıda aldı. Cimri denilecek kadar tutumlu olduğu halde, hiç esirgeme den çeşit çeşit oğlan çamaşırları, rengarenk arabalar, oyuncak tabancalar almıştı. Karısı Güllü'ye de bir fistan almayı ihmal etmemişti.

Zavallı Ali emmi bir erkek evlat hasretiyle yanıp tutuşuyordu! Çarşıdan eve varıncaya kadar söylendi.

"Bu sefer erkek olacak. İçime doğuyor bu sefer erkek olacak. Güllü'mün karnı sivri. Allah'ın izniyle bu sefer erkek olacak. Hem zaten falcı Hatun'da dediydi ya, oğlunuz olacak diye... Adağım var. Sarıkız'a gidip iki koç devireceğim. Adağım var. Bir oğlum olsa, ah bir oğlum olsa! Bağa bahçeye koşar, işleri ucundan tutardı. Boyu devrilesi ırgatlar işini namusuyla yapmıyorlar ki. Yetişemez oldum gayri ama bir oğlum olunca görürler o zaman Ali Ağayı."

Bazı geceler rüyasında bir erkek evlat görüyordu Ali emmi. Ve bu güzel rüyaları gördüğü uykuların birinden, karısının doğum sancıları tutup inlemesiyle uyandı. Haberi alan Ebe Dursune ana, iki kadınla birlikte Ali emminin evine varınca, ebenin yanındaki kadınlar dışarı kovaladılar Ali emmiyi. Evin dışında dört dönen Ali emmiye, biraz sonra dışarı koşan bir çocuk verdi müjdeyi:

"Ali emmiii... Ali emmi müjdem i isterim bir oğlun oldu."

Kara kuru bir oğlu olmuştu Ali emminin. Buğday hasadı yeni yapılmıştı. Parasının bol olduğu günlerdi.

"Hey canına yandığım bereketiyle geldi mübarek! Allah'ım sana şükürler olsun. Kimse belimi yıkamaz artık." Diye, bağıra çağıra sokaklarda koşuyordu Ali emmi. Çocuklara

para dağıtıyor, şekerler alıyordu. Doğru davulcu Bayram'ın evine gitti. Davulu, zurnası neyi varsa alıp bu akşam evine gelmesini istedi. İki gün iki gece davullar susmadı. Tüm köye yetecek kadar yemekler yaptırdı. İki günün sonunda Sarıkız Ziyaretine iki koç çıkardı. Dualarla besmelelerle kestirdi koçları ve bir tike etine dokunmadan tamamını dağıttı.

Tarlaya koşup canla başla çalışıyor evine döndüğünde de oğlu Mehmet'i ayaklarından öpüp kokluyordu. Karısının elinden alıyor ayaklarında sallayarak uyutuyordu. Oğlu uyusa bile kendi uyumuyor; çocuğunun kaşlarını, gözlerini, ağzını, burnunu inceliyordu. Sevinçten evin içine sığmıyordu. Köy meydanında bulunan kahvehaneye gidiş dönüşlerinde elleri arkasında kasıla kasıla yürüyordu.

O sene köyde fazlasıyla sivrisinek peydahlanmış, beşiğinde uyuyan Mehmet bebeğin ısırılmadık yeri kalmamıştı. Zavallı çocuk sıtmaya tutulmuş titriyordu. Nasıl olsa geçer diye doktora götürmediler. Diğer çocukları da aynı badireleri atlatmışlardı. Kendilerince çareler bulmak bu köyde âdet haline gelmişti. Henüz on günlük olan Mehmet bebek, bir gece ağrılarla uyudu ve bir daha da uyanamadı...

Sürekli kendini suçlayan Ali emmi, yemedi içmedi kesilmişti. İşe gitmez olmuştu. Üzüntüsünden kahroluyordu.

"Ben öleydim Mehmet'im ölmeyeydi. Ben öleydim. Keşke çocuğumu doktora götürseydim ah ah!" diye kafasına vuruyordu.

Günler geceler her şeye rağmen hızla akıp gitti. İyiden iyiye yaşlanan Ali emminin, ölen oğlu Mehmet'ten sonra iki kızı daha dünyaya geldi.

Karısının tekrar hamile olması üzerine, yine kazma küreğe sarılmış, işinin başına dönmüştü. İçinde bir umut kırıntısı ile çalışıp çırpınıyordu.

Hendekteki tarlaya mısır ekmiş sulama yapıyordu. Terini silmek için başını kaldırmıştı ki. Çoban Musa'nın yukarı tarlalardan aşağı doğru koşarak geldiğini gördü. "Hayırdır inşallah!" diye söylendi. Musa hem koşuyor hem de bağırıyordu.

"Ali emmiii... Ali emmi müjdemo isterim Ali emmiii. Bir kızın olduuuu."

Ali emminin elindeki kürek yere düştü. Bu onun beşinci kızıydı. Yine oğlu olmamıştı.

Olduğu yerde bir müddet kaldı, sonra çamurun içine çöktü. Tütün tabakasından irice bir cıgara sardı, ciğerlerine çekerek uzaklarda kızılbaşan gün batımına daldı gitti.

Akşam çökmek üzereydi. Kürek omuzunda evin avlusundan içeri girdi. Karısı Güllü yeni yavrusu için seviniyor ama kocasına bir erkek evlat veremediği için üzülyordu. Ali emmi, yeni doğan kızına göz ucuyla şöyle bir baktı ve sonra karısına:

"Geçmiş olsun karı, çok yorgunum ben yatıyorum." Diyerek odasına kapandı.

Tarlaya her gidiş dönüşünde, yolda yolda gördüğü erkek çocuklarıyla eğleniyor, onlara cebinde her daim bulundurduğu şekerlerden veriyordu.

Bir gün tarlasında sulama yaparken, su argının komşusuyla ortak kullandıkları yere gelip komşusu Muzaffer'in tarlasına giden suyun önüne iki taş koyarak suyun kendi tarlasına daha fazla akmasını sağladı. Bunu gören Muzaffer, Ali emmi ile kavgaya tutuştu. Kendisinden genç ve güçlü olan Muzo, kavga kızınsınca küreğini kaldırıp Ali emminin başına indirdi. Başından oluk oluk kan akan Ali emmi, olayı gören ve araya giren diğer komşuları tarafından hastaneye yetiştirildi. Tam on iki gün komada kaldı. Sol tarafı felç olmuştu. Komadan çıktıktan sonra hastanede kaldığı süre boyunca sürekli sayıkladı.

"Bir oğlum olsa... Bir oğlum olsa... Şöyle yiğit, gözü pek. Babam gibi bir oğlum olsa... Öcümü alırdı elbet. Muzo'yu yerle bir eder, öcümü komazdı yanına. Ah bir oğlum olaydı!"

Hastaneden çıkalı beş ay olmuştu. Karısı nihayet bir oğlan çocuk daha doğurmuştu. Ali emmi yarım gülebilen felçli yüzüyle neşeleniyor, çocuğunu öpüp kokluyordu.

"Oğlum oldu. Öcümü alacak. Tarlamız, toprağımız sahipsiz kalmayacak. Herkes görsün bakayım bundan sonra Ali'yi."

Oğlu oldu olmasına ama ne yazık ki bu çocuk ta yirmi gün yaşayabildi.

Zavallı Ali emmi o günden sonra sokak sokak dolaşıyor, her gördüğü erkek çocuğuna kendi evladıymış gibi sarılıyordu. Kızları babalarını çok seviyor, her türlü işe erkek gibi yetişiyorlardı. Hatta kızlarından Elif, sırf babası daha fazla üzülmesin diye saçlarını

kısa kestiriyor ve erkek pantolonları giyiyordu ama Ali emmi onları görmüyordu bile.

Oğlunun ölümünden üç ay sonra Ali emmi de öldü. Kızları gönüllü olarak babalarının tabutunu taşıdılar.

Bütün kızları sırayla evlendi ve ne gariptir ki! Hiç birisinin kız çocuğu olmadı. Hepsi de erkek evlat dünyaya getirdiler.

ARAYIŞLARIM

Gün sönünce efkâr basar gönlümü,
Yıldızlarda izlerini ararım.

Boş sayarım sensiz geçen ömrümü,
Şafaklarda yüzlerini ararım.

Bir bakınca o efsunlu gözlere,
Yüreğimin içi döner mahşere,
İçinde bir değil, belki bin kere,
Kaybolduğum gözlerini ararım.

Âşık gönlüm yüreğine esir de,
Seni arar manzûmede, nesirde.
Sevdâ diyen türkülerde, şiirde,
Şarkılarda sözlerini ararım.

Ufuklarda, guruplarda, tanlarda,
Sensizlikten delirdiğim anlarda,
Gelir diye hasretimi anlar da,
Bana gelen dizlerini ararım.

Bir dokunsan kanın kaynar kanımda,
Hissederim, canın gezer canımda.
Görmeyince bir dem olsun yanımda,
Sitemini, nazlarını ararım.

Benim gönlüm bir sevdânın tutsağı,
Orda yanar aşkın sönmez چراغı.
Boş kalsa da sonsuza dek kucağı,
Bir serâbın hazlarını ararım.

İsmail Adil ŞAHİN

YASAK LİMANIN KIZI

Beşeriye ilâhi olana ulaştıran
Kulu hamken işleyip olgun kılan etken aşk
Haylaz nefsinin yakıp meleklik bulaştıran
Allah'ın bahşettiği en güzel nimetken aşk

Anlamayıp sırrını yıllarca ondan kaçtın
Rengarenk olan dünya siyah beyazken sana
Sevilip sevmeyene zamanı boşa saçtın
Karşılıksız seveni aradın yana yana

Leyla ile Mecnunun aşkı dama atıldı!
Diyen millet gıptayla bakıp durdu ne oldu?
Yaşanan onca vakit meteliğe satıldı
Sonsuza uzanırken hain gözlerle soldu

Sevgide sınır yokken sınırı çizen çoktu
Oysa en güzel duygu, yaşaması çok hoştu
Dengeyi bulamayan, zaten sahnede yoktu
Yakalasan ne fayda? yürekleri hep boştu

İki beden tek yürek isterken çaba emek
Sevilip sevmemektir! cimriliği insanın
Ne kadar zor itiraf seviyorum ben demek
Söylesen de duymadın, bu sebeple isyanın

Ah benim deli gönlüm, başıma ne iş açtın?
Sevgiden yoksun çağda aşkı arayıp durdun
Yasak limanının kızı için hilalde haçtın
Kalbini zorla tutup Kaf dağına sen vurdun

Halil Ömer KESKİN

ŞARKILARDA ARIYORUM

Neden duymuyorsun âh'ı zârımı
Ben sözümde duruyorum sevgili
Tertemiz aşkımlı umutlarımı
Şarkılarda koruyorum sevgili

Kıyılır mı böyle güzel sevgiye
Mutlu olmak varken ayrılık niye
Candan sevmek bu mu «aşk bu mu» diye
Şarkılarda soruyorum sevgili

Kime diyeyim ki bu hallerimi
Düşlerimde bâri tut ellerimi
Ben sensiz en güzel hayallerimi
Şarkılarda kuruyorum sevgili

Keyfimce dizinde yatamadım ya
Sesimi sesine katamadım ya
Kolumu omzuna atamadım ya
Şarkılarda sarıyorum sevgili

Hani pencerede gördüm seni de
Asla unutamam ben o günü de
Tatlı bakışını gülüşünü de
Şarkılarda görüyorum sevgili

Uşşakla adını anıyor gönlüm
Hüzzam ne söylese kanıyor gönlüm
Hicazla bir başka yanıyor gönlüm
Şarkılarda eriyorum sevgili

Sevdiğimden çektim bunca cefâyı
Yoksun nağmelerde buldum vefâyı
Ben seninle özlediğim sefâyı
Şarkılarda sürüyorum sevgili

Gaffar GÜLLÜ

YİRMİ YAŞINDA

Ne Leyla'nın yaşı var ne de Mecnun yaşlanır
Aşkta kusur arayan şeytan gibi taşlanır
Gerçek aşkı sevmeye her gün baştan başlanır
Başka bir söz gerekmez inan bunun dışında
Yüreğimin sahibi hâlâ yirmi yaşında

Eli yüzü kırışsa yanakları çökse de
Doktorlar dişlerini birer birer sökse de
Çok yaşlandım diyerek gözyaşları dökse de
Hata mı arayan var, kirpiğinde kaşında
Yüreğimin sahibi hâlâ yirmi yaşında

Kambur çıksa sırtında beli hepten bükülse
Sırma gibi saçları tutam tutam dökülse
Minareden vazgeçtim mihrap bile yıkılsa
Yine onu beklerim sokağının başında
Yüreğimin sahibi hâlâ yirmi yaşında

İlk gördüğüm o günden bu güne kırk yıl geçse
Onla gelen dertlerin her biri beni seçse
Romatizması azsa gözünün feri kaçsa
Gönlüm hep onu seçer hayalinde düşünde
Yüreğimin sahibi hâlâ yirmi yaşında

Söylediğim sözleri kulakları duymasa
Giydiği elbiseler bedenine uymasa
Aklı gitse başından hatır gönül saymasa
Baharında sevmişim vazgeçemem kışında
Yüreğimin sahibi hâlâ yirmi yaşında

Piangoya ne gerek en büyük kazançtır o
Sol yanımda madalya şereftir kıvançtır o
Umutsuzluk bilmeyen moraldir inançtır o
Böyle ikramiye yok inan talih kuşunda
Yüreğimin sahibi hâlâ yirmi yaşında

Öyle güzel ismi var kıskanırlar yazarsam
Melekler bana küser onu bir gün üzersem
Bu dünya neye yarar o olmadan gezersem
Her harfte adı yazar daktilomun tuşunda
Yüreğimin sahibi hâlâ yirmi yaşında...

Zeki KAYMAKÇI

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT DERGİSİ

Kültür ve Turizm Bakanlığı dergimizin abonesidir

